

PRILOŽNOSTI

Glasilo CMEPIUS-a,
Centra RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

5

Oktober 2009

»Evropa znanja je danes na široko prepoznana kot
nezamenljiv dejavnik socialnega in človeškega razvoja
ter kot neizogibna sestavina uspešne in obogatitvi
evropskega državljanstva.
Svojim državljanom zagotavlja, da bodo razvili
spodobnosti za spoprijemanje in reševanje
pa tudi zavest o skupni evropski pripadnosti
skupnemu socialnemu in kulturnemu prostoru.«

11. odstavek slovenskega prevoda Bolonjske
deklaracije, Bologna 19. junij 1999

GD Izobraževanje in kultura

Program Vseživljenjsko učenje

ISSN 1855-2293

KAZALO

Beseda uredniškega odbora , Sonja Mavsar	3
Uvodnik, dr. József Györkös	4
Deset let bolonjskega procesa	5
Deset let delovanja Skupine za spremljanje bolonjskega procesa , Darinka Vrečko	5
Nacionalna skupina bolonjskih ekspertov , Duša Marjetič	7
Vabilo na nacionalni posvet "Visoko šolstvo: avtonomija in odgovorno upravljanje"	8
Sodelujte z nami	9
ECTS and Diploma Supplement Labels, instruments for excellence , Katia de Sousa	9
Slovenski visokošolski prostor in implementacija bolonjskega procesa	11
Uspešnost prenove študijskih programov na Univerzi v Ljubljani, prof. dr. Julija Kristl	11
Ukrepi Univerze na Primorskem pri uvajanju bolonjskega procesa, prof. dr. Roberto Biloslavo	13
Bolonjska prenova študijskih programov Univerze v Novi Gorici, prof.dr. Iztok Arčon	15
Ponesrečeni "bolognese", Tanja Poličnik	16
Kaj je prevladalo pri uresničevanju Bolonjske deklaracije: priložnosti, nevarnosti ali odprta vprašanja?, prof.dr. Mejra Festić	17
Akreditacija in evalvacija	18
Ekonomska fakulteta v Ljubljani: EQUIS akreditacija za doseganje odličnosti in visokih mednarodnih standardov kakovosti , Monika Lapanja, Barbara Leskovec in Urška Vrščaj	18
Mobilnost v številkah	19
Mednarodna mobilnost v terciarnem izobraževanju v Sloveniji – primerjava z EU-27, mag. Tanja Čelebič	19
CMEPIUS-ovi programi mobilnosti v visokem šolstvu	21
Dogajalo se je	31
Napovedujemo	34
Ne prezrite	36

Založnik: CMEPIUS, Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja
Odgovorna urednica: Sonja Mavsar
Uredniški odbor: Urša Bajželj, Simona Mehle, Aleš Vidmar, Maja Abramič
Oblikovanje in prelom: Studio 22
Lektorica: Petra Tomšič
Tisk: Littera Picta
Naslov uredništva: CMEPIUS, Ob železnici 16, 1000 Ljubljana
E-pošta: info@cmepius.si
Spletna stran: www.cmepius.si
Telefon: (01) 586 42 51
Faks: (01) 586 42 31

ISSN 1855-2293

Glasilo Priložnosti št. 5 »Posebna izdaja, posvečena visokemu šolstvu v Sloveniji« je sofinancirano s strani Evropske komisije projekta »National Teams of Bologna Experts« in predstavlja del aktivnosti Slovenske skupine bolonjskih ekspertov 2009-2011, ki jo v Sloveniji skupaj koordinirata nacionalna agencija CMEPIUS in Ministrstvo Republike Slovenije za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Vsebine prispevkov 5. številke glasila Priložnosti odražajo poglede in mnenja avtorjev prispevkov. Nacionalna agencija CMEPIUS, Ministrstvo Republike Slovenije za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Evropska komisija in Izvršna agencija za izobraževanje, kulturo in avdiovizualizacijo ne odgovarjajo za vsebino posameznih prispevkov.

Spoštovani

Pred vami je nova, tokrat tematsko obarvana številka Priložnosti. Ob desetletnici podpisa Bolonjske deklaracije in s tem začetka bolonjskega procesa smo izdajo v celoti namenili visokemu šolstvu v Sloveniji. Na enem mestu smo zbrali in sestavili mozaik prispevkov različnih avtorjev, ki so se s prenovo študijskih programov v Sloveniji srečevali na takšen ali drugačen način. Hkrati je številka namenjena tudi predstavitvi projekta Slovenska skupina bolonjskih ekspertov 2009-2011. Člani te skupine so tudi avtorji prispevkov o implementaciji bolonjskega procesa v Sloveniji. Tematski del smo zaključili s kratkimi in nazornimi predstavitvami programov, akcij in projektov, ki so namenjeni visokošolskim zavodom in njihovim študentom, predavateljem in zaposlenim. Na koncu glasila ne prezrite rednih rubrik Dogajalo se je, Napovedujemo...ter Ne prezrite.

Sonja Mavsar,
v imenu uredniškega odbora

11. odstavek slovenskega prevoda Bolonjske deklaracije, Bologna 19. junij, 1999

Spoštovane 'visokošolke' in 'visokošolci', drage bralke in bralci!

V čast in veselje mi je prevzeti vlogo uvodničarja v posebni izdaji Priložnosti, ki je tokrat namenjena izključno visokemu šolstvu. 'Bolonjski proces' in 'visokošolske reforme' sta besedni zvezi, ki ju v zadnjem desetletju slišimo skoraj dnevno ob najrazličnejših priložnostih. Včasih velja, da tema ali beseda, ki se velikokrat omenja, izgubi prvotno zanimivost in posledično vplivnost v različnih oblikah javnih razprav ter pozornost, ki je je deležna. Veseli me, da v slovenskem prostoru na visokošolskem področju temu ni tako. Ne samo zanimanje, temveč tudi zavedanje o pomembnosti visokega šolstva in znanosti ter njune vloge v družbi je jasno izkazano s strani vseh visokošolskih deležnikov. Dejstvo je, da je Slovenija danes del globalne družbe in da smo tudi mi, morda še bolj kot drugi narodi, podvrženi novim izzivom. Masifikacija visokega šolstva, internacionalizacija, globalizacija, kompetitivnost, sodelovanje, mobilnost, zahtevana odličnost so pojavi, ki so relativno novi za visokošolske institucije ob prisotnosti demografskih, tehnoloških in ostalih sprememb. Bolonjski proces v kontekstu družbe znanja je evropski odziv na omenjene pojave, ki nudi

okvir ali ogrodje za soočanje z njimi. Kako ga znamo izkoristiti in uresničiti, pa ni samo vprašanje procesa kot takega, temveč tudi naše pripravljenosti in predvsem sposobnosti soočanja z novimi razmerami in pričakovanji. V zadnjem obdobju je vse pogostejše slišati kritike bolonjskega procesa in tako imenovane slabe implementacije, vendar dejstvo, da so spremembe bile in so še vedno potrebne, ostaja neizogibno. Zaprtost visokošolskega prostora in institucij ter ohranjanje 'statusa quo' ne moreta odgovarjati novim zahtevam in pričakovanjem. Zato je nujno sodelovanje vseh deležnikov pri iskanju najboljših sistemskih rešitev.

Letošnje študijsko leto je na nek način prelomno, saj se študenti prvič vpisujejo samo v prenovljene bolonjske študijske programe. Čeprav celovita evalvacija implementacije bolonjskega procesa pri nas še ni narejena, študenti in visokošolske institucije poročajo o vrsti težav, s katerimi se soočajo. Na ministrstvu smo se že lotili njihovega reševanja. Naša prioriteta je bila kakovost,

zato smo v sodelovanju z vsemi visokošolskimi deležniki že pripravili novelo Zakona o visokem šolstvu, ki prinaša ustanovitev Nacionalne agencije za kakovost v visokem šolstvu. Sedaj se bomo lotili priprave obširnejših sprememb visokošolske zakonodaje, kjer se bomo soočili z ostalimi izzivi. Pripravili bomo nov Nacionalni program visokega šolstva in Nacionalno ogrodje kvalifikacij. S CMEPIUS-om bomo sodelovali pri delu nacionalne skupine bolonjskih strokovnjakov, ki bo v nekoliko razširjeni sestavi pomagala visokošolskim institucijam pri bolonjski reformi na praktičnem nivoju ter nudila sprotne informacije o dogajanju v bolonjskem procesu.

Zastavili smo si ambiciozne cilje, ki jih nameravamo doseči v sodelovanju z vsemi visokošolskimi deležniki.

dr. József Györkös,
državni sekretar MVZT

Deset let delovanja Skupine za spremljanje bolonjskega procesa

V letošnjem letu mineva deset let od podpisa Bolonjske deklaracije. Veliko besed je bilo izrečenih in napisanih o dosežkih bolonjskega procesa v preteklem obdobju ter o razvoju procesa v naslednjem desetletju. Malo ali skoraj nič pa ni bilo rečenega o akterjih, ki so bili celo desetletje motor procesa na evropski ravni. Ta zapis zato posvečam njim.

Bolonjski proces že skoraj celo desetletje zavzema osrednje mesto v visokošolskih politikah in praksah ter je pogosto predmet javnih diskurzov, pa vendar je v številnih nacionalnih okoljih, tako v visokošolski skupnosti kot v širši javnosti, na splošno zelo malo znanega o samem procesu oblikovanja evropske bolonjske agende. Presenetljivo, kljub izrednemu vplivu bolonjskega procesa na razvoj visokošolskih sistemov pa niti v visokošolskih niti v širših javnostih za to tudi ni pravega zanimanja. Tako ne preseneča dejstvo, da so visokošolske javnosti v mnogih bolonjskih državah le v zelo majhni meri neposredno sooblikovale bolonjski proces na evropski ravni.

Ob nastanku procesa, pa najsi ga postavljamo v leto 1998 ali v leto 1999, je bila izpostavljena vloga ministrov, bodisi štirih, ki so dali pobudo za Sorbonsko deklaracijo, ali devetindvajsetih, ki so podpisali Bolonjsko deklaracijo. Ob tem ostajajo prezrti prispevki Evropske komisije, rektorskih konferenc ter širši javnosti malo znanih strokovnjakov, avtorjev študij, ki so bili pomembni v luči priprav na konferenco v Bologni 18. in 19. junija 1999. Kdo ima največ zaslug za to, da Bolonjska deklaracija ni ostala mrtva črka na papirju, temveč se je v nekaj letih spremenila v najbolj daljnosežni proces visokošolskih reform v Evropi, pa tudi danes ni povsem jasno. Formalno imajo zaslugo za nadaljevanje procesa ministri, ki so se redno sestajali, nadzirali napredek in z ministrskimi komuniqueji usmerjali nadaljnje delo.

Prav gotovo je tudi Evropska komisija z dajanjem pobud in finančne podpore različnim akterjem in aktivnostim na nek način ves čas iz ozadja usmerjala razvoj dogodkov. Kljub temu menim, da je imela pri razvoju bolonjskega procesa na evropski ravni odločilno vlogo širši javnosti malo znana Skupina za spremljanje bolonjskega procesa, v kateri od samega začetka kot slovenska predstavnica sodelujem tudi sama.

Ministri so v Bolonjsko deklaracijo zapisali eno samo konkretno zavezo o nadaljevanju procesa. Dogovorili so se, da bo naslednje ministrsko srečanje čez dve leti v Pragi, ko naj bi preverili doseženi napredek in se dogovorili o nadaljnjih korakih. Kakor ugotavlja P. Zgaga v knjigi o zgodovini bolonjskega procesa¹: »... se Bolonjska deklaracija ni ukvarjala (ni zmogla ukvarjati?) s podrobnostmi o tem, kako urediti nadaljnji potek in usmerjanje bolonjskega procesa (tj. dogovor o formalni 'follow-up' strukturi, spremljanju procesa, razmerju med 'polnopravnimi članicami' in 'opazovalci' ...).« Tudi zato se je najbrž dobesedno del udeležencev bolonjske konference (zlasti predstavnikov pristojnih ministrstev in nacionalnih rektorskih konferenc) razšel z dvomom o prihodnosti oz. uresničljivosti sprejetih političnih zavez.

Toda že v nekaj mesecih po podpisu Bolonjske deklaracije so sledili prvi iz niza dogodkov, ki so bili pomembni za zagon procesa v času do druge ministrske konference v Pragi leta 2001. Omenimo zgolj dve, a nadvse pomembni množični srečanja, namreč konvencijo EUA (Evropsko združenje univerz) v Salamanci ter študentsko konvencijo ESIB (Zveza nacionalnih študentskih organizacij Evrope) v Göteborgu, ki sta začrtali načela sodelovanja univerz in študentov v bolonjskem procesu.

Daleč od oči javnosti pa se je začela sestajati tudi majhna skupina predstavnikov visokošolskih ministrstev devetindvajsetih držav podpisnic Bolonjske deklaracije in nekaterih drugih, že v Bologno povabljenih akterjev (poleg Evropske komisije tudi mednarodnih organizacij in združenj, delujočih na področju visokega šolstva). Prvič se je skupina zbrala v času portugalskega predsedovanja Evropski uniji, nato pa redno, čeprav spočetka neformalno, pod okriljem aktualne predsedujoče države EU. Iz nje je nastala tista stalna organizacijska oblika, ki je celotno prvo desetletje oblikovala koncept razvoja, usklajevala različne akterje in aktivnosti, spremljala in nadzirala, skratka poganjala celotni proces, ki brez nje prav gotovo ne bi bil tak, kakršnega poznamo.

V ministrskem komuniqueju na praški konferenci je bila skupina poimenovana (kot Skupina za spremljanje bolonjskega procesa ali t. i. 'follow-up group'), določena pa je bila tudi njena sestava. Poleg držav podpisnic je bila vanjo kot enakovreden član vključena tudi Evropska komisija, s čimer se je le še utrdil njen dejanski vpliv v procesu, vanjo pa so bili sprejeti tudi prvi opazovalci, namreč EUA, ESIB (kasneje ESU), EURASHE ter Svet Evrope. Dogovorjeno je bilo, da bo Skupini za spremljanje bolonjskega procesa v bodoče predsedovalo vsakokratno predsedstvo EU. Ministri so določili tudi ožjo, pripravljeno skupino (kasneje preimenovano in preoblikovano v Odbor Skupine), sestavljeno iz gostiteljev ministrskih srečanj, držav članic EU ter nečlanic EU.

Na praški ministrski konferenci je bila tako zakoličena organizacijska oblika, ki se je v naslednjih letih dopolnjevala z novimi člani in opazovalci (do današnje sestave s sedeminštiridesetimi državami, Evropsko komisijo

¹ Pavel Zgaga: *Bolonjski proces: oblikovanje skupnega evropskega visokošolskega prostora*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, center za študij edukacijskih strategij, 2004.

in osmimi opazovalci) ter s sekretariatom, se deloma spreminjala in vse bolj formalizirala svoje delovanje (z raznimi pravili oz. poslovniki), a ves čas ostala prvenstveno odgovorna za uresničitev zavez z ministrskih komunikacij in izvedbo delovnega programa v dveletnem obdobju med dvema ministrskima konferencama ter (skupaj z državo gostiteljico) za pripravo samih konferenc. V skladu z navedbami ministrskih komunikacij v letih 2001 in 2003 je skupina dopolnjevala tudi svoje metode dela.

Do ministrske konference v Bergenu leta 2005 so bili prevladujoča oblika aktivnosti t. i. uradni bolonjski seminarji, na katerih so poleg članov in opazovalcev Skupine ali drugih predstavnikov držav in organizacij sodelovali tudi vabljeni eksperti in na katerih so se po eni strani razvijali novi koncepti, po drugi strani pa se je oblikovalo soglasje med vsemi bolonjskimi akterji o posameznih prednostnih področjih bolonjskega procesa. V zadnjih štirih letih so te naloge prevzele različne ad hoc delovne skupine, ki jih Skupina za spremljanje bolonjskega procesa oblikuje vsaki dve leti na prednostnih področjih. V posamezni delovni skupini sodelujejo le zainteresirane države in opazovalci, tako da imajo povprečno od deset do dvajset, pa tudi več članov. Tudi za vodenje skupin se prostovoljno javijo zainteresirane države.

Glavno smer razvoja pa so procesu v celotnem desetletju vendarle dajali ministrski komunikaciji. Te je v pogosto dolgotrajnih in napornih pogajanjih usklajevala Skupina za spremljanje bolonjskega procesa. Ministri sami so na konferencah le redko in v manjši meri posegali v včasih težko doseženo soglasje o vsaki posamezni besedi besedila. Skupina je tako ne le oblikovala program konferenc in odločala o dokumentih, ki so bili predloženi ministrom (kot so različna poročila o doseženem napredku držav, skupni standardi na področju kakovosti ali pa predlog ogradja kvalifikacij za Evropski visokošolski prostor), temveč tudi dajala predloge za nadaljnji razvoj procesa v osnutkih ministrskih komunikacij.

kot medvladnem procesu imajo izključno visokošolski ministri držav podpisnic, po vsem povedanem pa je jasno, da ima neformalno odločilen vpliv v vseh zadevah Skupina za spremljanje bolonjskega procesa. Njeni sestanki in delovni dokumenti niso dostopni širši javnosti. Vendar pa naj kljub temu ne bi šlo za zaprt ekskluzivni klub, saj naj bi predstavniki v Skupini zastopali stališča svojih držav ali organizacij in združenj. Mera, v kateri predstavniki dejansko pridobivajo in korektno zastopajo stališča svojih držav ali organizacij, je tudi merilo za demokratičnost procesa.

Za nekatere izmed sedemdesetih članov Skupine velja, da so dobro povezani z nacionalnimi koordinacijskimi strukturami za bolonjski proces, njihovo delo je podprto s stališči teh struktur in pristojnega ministrstva, ki so bila oblikovana v sodelovanju z vsemi nacionalnimi visokošolskimi deležniki, zato je zanje mogoče trditi, da resnično zastopajo interese svoje države. Ni naključje, da imajo te države praviloma največji vpliv v bolonjskem procesu. To so namreč države, ki imajo praviloma tudi jasne nacionalne agende na področju visokega šolstva in skušajo določene elemente nacionalnih visokošolskih reform uveljaviti tudi v evropskem procesu. Zato so zelo aktivne v delovnih skupinah, ki jih pogosto tudi vodijo in finančno podpirajo; na bolonjske seminarje pošiljajo številne udeležence, njihovi nacionalni visokošolski eksperti imajo na seminarjih aktivno vlogo; visokošolske institucije, študentske organizacije, združenja delodajalcev in drugi organizirajo številne dogodke na nacionalni ravni, nanje pa vabijo tudi evropske akterje itd.

Podobno velja za predstavnike opazovalcev v Skupini. Ti so si v desetih letih postopoma izborili zelo pomembno mesto v Skupini za spremljanje bolonjskega procesa, kljub začetnemu nezaupanju držav in poskusom omejevanja njihove vloge. To velja za tiste organizacije in združenja, ki stremijo k temu, da ne zastopajo le odločitev in stališč svojih ožjih struktur odločanja, temveč celotnega članstva. S tem namenom organizirajo številne

dogodke o bolonjski reformi za svoje članstvo, objavljajo študije o različnih vidikih bolonjskega procesa, se povezujejo z drugimi organizacijami in prek skupnih projektov ali aktivnosti skušajo oblikovati proces na evropski ravni.

Sprejemanje odločitev v Skupini za spremljanje bolonjskega procesa in s tem razvoj bolonjskega procesa v preteklem desetletju so tako odločilno sooblikovale države in organizacije opazovalke, ki so si prizadevale aktivno vplivati na razvoj evropskega procesa. Države, ki so dogajanje na evropski ravni spremljale le pasivno, so se nanj lahko zgolj odzivale pri uresničevanju bolonjske reforme v nacionalnem okviru. Ugibamo sicer lahko, ali bo za ustvarjanje Evropskega visokošolskega prostora tudi po letu 2010 še naprej odločilen razvoj na evropski ravni ali pa se bo težišče morda premaknilo na uresničevanje procesa v nacionalnih okoljih. Na evropski ravni tudi porazmislekih o usmeritvah in organiziranosti bolonjskega procesa v naslednjem desetletju vloga Skupine za spremljanje bolonjskega procesa do leta 2020 ostaja nespremenjena. Zato bo tudi v prihodnjem desetletju Skupina tisti forum, prek katerega bo mogoče najbolj neposredno vplivati na razvoj bolonjskega procesa na evropski ravni, s tem pa posredno in vsaj v določeni meri tudi na nacionalni ravni.

Darinka Vrečko,
članica Skupine za spremljanje bolonjskega procesa, MVZT

Nacionalna skupina bolonjskih ekspertov

Bolonjski eksperti so strokovnjaki, aktivni na področju visokega šolstva in višješolskega izobraževanja (prorektorji, dekani, visokošolski učitelji, strokovnjaki za višje strokovno in visokošolsko področje in predstavniki študentov). Kot skupina bolonjskih ekspertov skupaj nudijo v prvi vrsti zaposlenim in študentom na visokošolskih zavodih in višjih strokovnih šolah pomoč in podporo ter informacije s treh prednostnih področij bolonjskega procesa:

- tristopenjska struktura študija,
- kreditni sistem (ECTS) – njegovo pravilno razumevanje in uporaba,
- vrednotenje učnih dosežkov (priloga k diplomam, nacionalno ogrodje kvalifikacij).

Nacionalne skupine bolonjskih ekspertov od leta 2007 delujejo v okviru programa Evropskih skupnosti Vseživljenjsko učenje, že pred tem pa so bile aktivne pod imenom Bolonjski promotorji v okviru programa Socrates II. Preimenovanje nakazuje tudi na novo vlogo bolonjskih ekspertov, ki prehaja iz prvotnega oglaševalca bolonjskega procesa v svetovalca s področja ključnih novosti, ki jih je v visokošolski prostor prinesla reforma, in sooblikovalca politik s področja terciarnega izobraževanja.

V okviru uresničevanja Evropskega visokošolskega prostora so skupine bolonjskih ekspertov ena od odprtih metod koordinacije, ki vključuje dialog med oblikovalci politik na področju visokega šolstva, visokošolskimi zavodi in vsemi visokošolskimi partnerji. Prav z namenom spodbuditi dialog in pretok informacij na področju oblikovanja politik s področja visokega šolstva je minister Gregor Golobič imenoval Strokovni svet za spremljanje implementacije bolonjskega procesa v Sloveniji, v katerega so poleg bolonjskih ekspertov (predstavniki visokošolskih zavodov, višjih strokovnih šol in študentov) vključeni še predstavniki Sekretariata Sveta RS za visoko šolstvo in delodajalcev.

Bolonjski eksperti v Sloveniji delujejo v okviru projekta *Nacionalna skupina bolonjskih ekspertov 2009–2011*, ki poteka od 1. julija 2009 do 30. junija 2011. Del vsebinske koordinacije projekta izvaja Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, medtem ko CMEPIUS ostaja nosilec projekta in vez z Izvršno agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA) v Bruslju, ki na evropski ravni skrbi za aktivnosti bolonjskih ekspertov.

Kontakte bolonjskih ekspertov in več informacij o aktivnostih projekta *Nacionalna skupina bolonjskih ekspertov 2009–2011* dobite na spletni strani www.cmepius.si ➔ Visoko šolstvo ➔ Bolonjski eksperti. Vprašanja v zvezi z bolonjskim procesom lahko pošljete na elektronski naslov bolonjskiproces.mvzt@gov.si, v zvezi s projektom bolonjskih ekspertov pa na bologna@cmepius.si.

Duša Marjetič,

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN TEHNOLOGIJO

VABILO na Nacionalni posvet »Visoko šolstvo: avtonomija in odgovorno upravljanje«

2. februar 2010, Ljubljana

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo bo v sodelovanju s CMEPIUS-om v okviru projekta »Nacionalna skupina bolonjskih ekspertov 2009/11«, ki se izvaja v okviru programa Evropskih skupnosti Vseživljenjsko učenje, organiziralo v torek, 2. 2. 2010, v Ljubljani nacionalni posvet na temo avtonomije in odgovornega upravljanja visokošolskih zavodov. Posvet je namenjen vodstvom institucij, ki izvajajo visokošolsko dejavnost, in vsem visokošolskim partnerjem.

Ozadje posveta

Zagotavljanje institucionalne odgovornosti visokošolskih zavodov je postalo osrednja skrb vlad v večini držav po svetu. Vlade in družbe vse bolj pričakujejo od visokošolskih zavodov, da upravičijo družbena pričakovanja o vloži visokega šolstva, porabo javnih sredstev in natančno poročajo o poučevanju in raziskovanju.

V agendi za posodobitev univerz z namenom pospešitve konkurenčnosti Evrope v svetovnem gospodarstvu je Evropska komisija pozvala države članice k usmerjanju razvoja visokošolskega sektorja kot celote skozi okvir splošnih pravil, ciljev politike, mehanizmov financiranja in spodbud za izobraževanje, raziskave in inovacijske dejavnosti.

V zameno za razbremenitev od prekomerne zakonske ureditve in mikro menedžmenta na ravni države morajo visokošolski zavodi sprejeti polno institucionalno odgovornost za svoje delovanje in rezultate do sleherne osebe, ki je vključena v visokošolsko dejavnost, ter družbe kot celote.

Ob tem se postavlja vprašanje, ali je to zaželeni razvoj visokega šolstva. Ali lahko preveč odgovornosti zaduši ali pregreje iniciativo med vodstvom visokošolskih zavodov?

Namen posveta je spodbuditi diskusijo, izmenjavo mnenj in stališč ter oblikovati strateške usmeritve nadaljnjega razvoja visokega šolstva.

Natančnejši program in prijavnica bosta objavljena prvi teden v decembru 2009 na spletni strani CMEPIUS-a: <http://www.cmepius.si/visoko-solstvo/bolonjski-eksperti.aspx>. Več informacij lahko dobite na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, e-naslov: bolonjskiproces.mvzt@gov.si, tel.: (01) 4784 673.

Vabljeni!

ECTS and Diploma Supplement Labels, instruments for excellence

What is it about?

The ECTS and Diploma Supplement (DS) labels are honorary distinctions awarded to institutions which have shown excellence in applying the ECTS and the DS, two European instruments that make teaching and learning more transparent and facilitate the recognition of studies and qualifications.

ECTS system is used across Europe for credit transfer (student mobility) and credit accumulation (learning paths towards a degree). It also informs curriculum design and quality assurance. The ECTS label outlines the quality of information regarding study programmes, units of learning, etc... as well as practical information on services provided to mobile students. Course descriptions contain learning outcomes (what students are expected to know, understand and be able to do) and workload (the time students typically need to achieve the learning outcomes), expressed in terms of credits. In addition, it guarantees the proper use of ECTS key documents (course catalogue available in English, learning agreement and transcript of records).

The Diploma Supplement is a document attached to a higher education diploma aiming at improving transparency and facilitating the academic and professional recognition of qualifications. It is designed to provide a description of the nature, level, context, content and status of the studies that were successfully completed by the individual. It is a flexible, non-prescriptive tool which is designed to save time, money and workload and can be adapted to local needs.

In 2008, the European Commission decided to re-launch the European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) and Diploma Supplement (DS) Label awards. Out of the 63 ECTS label applications submitted in 2009, 23 higher education institutions were awarded the label and from 161 DS label applications, 52 higher education institutions received the label. 10 institutions received both labels. The Labels were handed out by European Commissioner for Education, Training, Culture and Youth, Ján Figel' during a ceremony organised in Brussels in June.

Why should a higher education institution apply for the Labels?

ECTS and the Diploma Supplement Labels can be valuable for institutions. Label holders are considered as centres of excellence by the European Commission, and their opinion will be sought on matters of recognition of study periods and qualifications. ECTS ensures transparency, promotes mobility and transferability of credits so that a stay abroad does not interrupt a study programme or delay the awarding of a final qualification. This is directly in the interest of students and helps them on their way to the labour market. Also, the ECTS label will serve as a proof that an institution is serious about internationalisation, and may attract foreign students who need guarantees that their ECTS credits will be applied justly. The Diploma Supplement gives future employers a clear insight into the exact training the student has had and where the degree programme fits into the education system. The Labels also convey a message of quality to the outside world and indicate that the institution is reliable partner for future international cooperation.

Selection procedure

The European Commission intends to organise annual application rounds for the ECTS and DS labels. The selection process is managed by the Education, Audiovisual and Culture Executive Agency with strong involvement of Lifelong Learning Programme National Agencies.

2010 Selection Timetable	
What?	When?
Publication of application documentation	September 2009
Institutions to prepare applications with the assistance of National Agencies	September - January 2010
Deadline (applications to be sent to National Agencies)	15 January 2010
Evaluation of applications at national level	February 2010
National Agencies to inform the Executive Agency about pre-selected candidates	March 2010
ECTS/DS European jury to screen pre-selected applications	March 2010
Publication of final results	May 2010

Criteria for the ECTS label include:

- Availability of all relevant information for foreign students in English (information package, course catalogue).
- Complete individual files for incoming and outgoing students.

Main criteria for the DS labels:

- The Diploma Supplements issued has to be in accordance with the standard Diploma Supplement model.
- All students of the applicant institution receive the Diploma Supplement automatically and free of charge upon graduation.
- The Diploma Supplement is issued in a widely spoken European language and, if desired, in another language.

More information:

European Commission: The European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) and The Diploma Supplement <http://ec.europa.eu/education/> → Mobility and lifelong learning instruments → Credit Transfer: ECTS in <http://ec.europa.eu/education/> → Mobility and lifelong learning instruments → Diploma Supplement

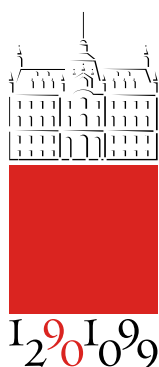
Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA):

- Applications for the ECTS and DS labels 2010 <http://eacea.ec.europa.eu/llp/> ;
- Results of the ECTS and DS Label Selection 2009 http://eacea.ec.europa.eu/llp/projects/2009/ects_ds_2009.htm ;
- ECTS and DS Labels Award Ceremony 2009 http://eacea.ec.europa.eu/llp/projects/events/ects_ds_conference_2009/ects_ds_conference.htm.

*Katia de Sousa,
Project Manager, Erasmus Education,
Audiovisual and Culture Executive Agency,
Unit P2 ERASMUS – JEAN MONNET*

Uspešnost prenove študijskih programov na Univerzi v Ljubljani

Univerza v Ljubljani
Universitas Labacensis

Univerza v Ljubljani (UL) je najstarejša in največja univerza v Republiki Sloveniji. Tradicija dobre prakse v raziskovalni in izobraževalni dejavnosti jo uvršča med petsto najboljših univerz na svetu, saj vzdržuje stroga akademska merila, varuje institucionalno avtonomijo ter svobodo raziskovanja in poučevanja. Posebno skrb namenja intelektualnemu razvoju študentov, njihovim sposobnostim za neodvisno razmišljanje, kritično presojo in uporabo znanja za izboljšanje družbe.

Razvoj sodobnih študijskih programov

UL je pri prenovi študijskih programov smiselno sledila desetim ključnim strateškim ciljem za razvoj evropskega visokošolskega prostora do leta 2010. Uspelo ji je razviti prilagodljive, mednarodno prepoznavne in primerljive programe z raznolikimi usmeritvami in profili, ki ustrezajo individualnim potrebam študentov ter potrebam trga dela. Žal regularni okvir visokega šolstva v Sloveniji ne zagotavlja več ustreznega okolja za nadaljnji razvoj. Tako ostaja veliko neizkoriščenih možnosti, ki jih ni mogoče uresničiti brez ustreznih pravnih podlag in rešitev, za katere si UL vztrajno prizadeva.

Študijski programi UL so strokovno bogati in pogosto interdisciplinarni ter organizacijsko in vsebinsko povezani, številne izmed njih pa izvaja več članic hkrati, kar jim daje posebno dodano vrednost. Zlasti dragoceno je partnerstvo z gospodarstvom pri oblikovanju programov vseživljenjskega učenja in ponudbe drugih znanj v obliki poletnih šol, krajših seminarjev, predavanj ali drugih dogodkov, ki neposredno prenašajo in povezujejo znanje z zadnjimi znanstvenimi dosežki in smernicami v posamezne stroke.

Popolnoma novi študijski programi prve stopnje so: finančna matematika, gospodarsko geoinženirstvo, kineziologija, kozmetologija,

laboratorijska zobna protetika, multimedijske komunikacije, tiflopedagogika in pedagogika specifičnih učnih težav, teološke in religijske študije, upravna informatika in zahodnoslovanski študiji.

Novi programi na drugi stopnji so: geodezija in geoinformatika, industrijska farmacija, prostorsko načrtovanje in medicinska fizika.

Doktorski programi več članic so: biomedicina, bioznanosti, humanistika in družboslovje, socialno delo, statistika, varstvo okolja, ostali so fakultetni.

Študijski programi na UL

1. stopnja – 155

- 31 visokošolskih strokovnih
- 124 univerzitetnih (3 interdisciplinarni, 1 skupni)

2. stopnja – 99

- 92 bolonjskih magistrstev (5 skupnih)
- 7 enovitih magistrskih za regulirane poklice v skladu z direktivami EU

3. stopnja – 19

- 6 univerzitetnih, 13 fakultetnih

Zadovoljni študenti, uspešni diplomanti

Pomemben strateški cilj UL je, da njeni študenti pravočasno in uspešno zaključijo študijske obveznosti in uspešno vstopijo na trg delovne sile ali nadaljujejo študij na višji stopnji. Ali pa oboje. UL se ponaša z več kot 7.000 diplomanti letno, kar je dvotretjinski delež znotraj Slovenije in hkrati zavidljiva številka v primerjavi s tujimi univerzami.

Doseganje odličnosti v izobraževanju

Ključne strategije za izboljšanje kakovosti študentskega izobraževanja so tudi nove oblike poučevanja, kot so problemsko učenje (problem based learning), izkustveno učenje (hands-on approach), sodelovalno učenje (collaborative learning), projektno učenje (project based learning, co-operative learning) in druge. V procesu bolonjske prenove študijskih programov je uvajanje praktičnega usposabljanja pomemben del pridobivanja in razvijanja specifičnih strokovnih kompetenc, ki so usmerjene predvsem k večji zaposljivosti diplomantov.

K povečanju kakovosti študentskega izobraževanja prispeva tudi mobilnost študentov in akademskega osebja med programi in institucijami. Obsežen seznam tujih univerz, s katerimi je UL sklenila pogodbe o sodelovanju na različnih področjih, število gostujočih profesorjev, obseg izmenjave študentov in pedagoških delavcev ter število predmetov, ki se izvajajo v angleškem jeziku, kažejo vključenost v mednarodno okolje.

UL zagotavlja kakovost študijskih programov in njihovega izvajanja na več ravneh tako neposredno kot posredno. Ugotavljamo, da ostaja pomanjkljiva postavitev korektivnih ukrepov, s čimer bi se 'zanka kakovosti' samodejno vrtela po spirali navzgor. Članice UL, ki so bile na tem področju aktivnejše, imajo danes že mednarodne certifikate kakovosti in predstavljajo primere dobre prakse znotraj UL.

UL je v štiriletnem ciklu zaključila zahtevno prenovo študijskih programov, v sklopu katere si je zadala tudi prenovo načinov izvajanja in vrednotenja izobraževanja, in sicer v tesnem sodelovanju z gospodarstvom in širšo družbo. Nove priložnosti prinašajo nove izzive, ki jim bo univerza v prihodnje kos le ob večjem angažmaju in samokritičnosti. V nasprotnem primeru tvega, da se počasi utopi v evropskem povprečju, kar prav gotovo ni njen cilj ali poslanstvo.

*prof. dr. Julijana Kristl, prorektorica
Univerze v Ljubljani, članica Slovenske
skupine bolonjskih ekspertov 2009–2011*

Ukrepi Univerze na Primorskem pri uvajanju bolonjskega procesa

Univerza na Primorskem je v zasnovo svojega delovanja že ob svojem nastanku leta 2003 vtakala sestavine prenove visokega šolstva po smernicah bolonjskega procesa. V novonastale študijske programe je vgradila posamezne strukturne novosti, kot so na primer:

- modularnost programov,
- izbirnost vsebin,
- vrednotenje učinkov študija po kreditnem sistemu ECTS (European Credit Transfer System),
- priloge k diplomi v slovenskem in angleškem jeziku.

Iz podatkov je razvidno, da se v šestih letih delovanja Univerze na Primorskem število razpisanih vpisnih mest za 1. letnik dodiplomskega in podiplomskega študija vsako leto povečuje; prav tako se povečuje tudi vpis študentov v navedene programe. V študijskem letu 2008/09 članice izvajajo **27** dodiplomskih študijskih programov, od katerih je večina (18) 'bolonjskih'. UP ima akreditiranih tudi **36** podiplomskih študijskih programov, od tega **23** 'bolonjskih' in **13** 'predbolonjskih' (oz. akreditiranih pred ZVIS 2004).

Skupno število vpisanih študentov v akademskem letu 2008/09 je **6.849**:

- dodiplomski študijski program: **5.559**,
- podiplomski študijski program: **1.290**.

To je 1,5 odstotka več kot v študijskem letu 2007/08, ko je bilo na UP vpisanih 6.681 študentov.

V študijskem letu **2008/09** je dobra polovica vseh študentov vpisana v 'bolonjske' programe (**3.130 od 5.559 študentov**). V 'predbolonjske' programe je vpisana le še slaba polovica študentov (**44 odstotkov**).

Skladno s številom študijskih programov narašča tudi število diplomantov UP. V prvem letu delovanja univerze (2003) je na treh članicah diplomiralo skupno 254 študentov; med temi so bili samo trije diplomanti podiplomskega študija (specialisti študijskih programov UP FM). **Leta 2008 se je število diplomantov povzpelo na 4.007, od tega 3.040 na dodiplomskih in 967 na podiplomskih programih.** V letu 2008 se je število diplomantov, ki so zaključili 'bolonjske' študijske programe 2. in 3. stopnje, še povečalo. Študij je tako zaključilo **14 diplomantov 'bolonjskih' študijskih programov 2. stopnje (UP FHŠ, UP FTŠ Turistica) in prva diplomantka 'bolonjskega' doktorskega študijskega programa 3. stopnje (UP FAMNIT).**

Ne glede na pozitivne dosežke v preteklosti pa na UP ugotavljamo tudi nekatere pomanjkljivosti na področju izobraževanja. Prehodnost študentov, predvsem iz 1. v 2. letnik, je sicer zadovoljljiva, ni pa odlična oziroma takšna, kot menimo, da bi morala biti. Zato učinkovitost študija spodbujamo z različnimi ukrepi, predvsem z razvitim **tutorskim sistemom** (npr. UP FHŠ, UP FTŠ Turistica in UP VŠZI) ter organizirano pomočjo študentom pri študiju (Center za svetovanje študentom pri študijskem in poklicnem razvoju UP FM). S ciljem

nadaljnega izboljševanja učinkovitost študija in s tem povečevanja prehodnosti študentov je UP leta 2009 sprejela **Pravilnik o tutorstvu**. Ta določa oblike študentskega in učiteljskega tutorstva, predvsem pa predvideva izvajanje ustreznih izobraževanj za vse učitelje in študente tutorje. Namen tutorskega sistema na UP je ustvariti pogoje za organizirano skrb za razvoj vsakega posameznega študenta od vpisa v študijski program do zaključka študija.

Z uvajanjem koncepta vseživljenjskega izobraževanja članice UP vse bolj razvijajo tudi krajše izobraževalne oblike, ki so namenjene nadgrajevanju in poglobljanju znanj na posameznih strokovnih področjih. Te vključujejo javnoveljavne programe za izpopolnjevanje in dele študijskih programov za pridobitev izobrazbe. Poleg omenjenih javnoveljavnih študijskih programov posamezne članice izvajajo poletne šole, krajše seminarje, delavnice in druge oblike neformalnega izobraževanja in usposabljanja. Za potrebe priznavanja neformalnega in priložnostnega izobraževanja je bil sprejet **Pravilnik o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti**, ki omogoča in spodbuja članice UP k nudenju čim širše osnove za zagotavljanje pridobivanja ključnih kompetenc in posodabljanje spretnosti lokalnemu prebivalstvu in širše.

Čeprav je število predmetov, ki jih članice izvajajo v tujem jeziku, še relativno nizko, kar je tudi posledica izrazito nenaklonjene zakonodaje v zvezi s tem, pa je treba poudariti, da imajo že tri članice UP razvite mednarodne poletne šole, v okviru katerih ponujajo nabor akreditiranih študijskih programov ob sodelovanju gostujočih učiteljev iz tujih visokošolskih zavodov.

V letu 2008 je bil sprejet **Pravilnik o izvajanju izbirnosti med članicami UP**, s katerim je študentom UP olajšana možnosti izbire zunanjih izbirnih predmetov na drugih članicah UP. Za to možnost se je v študijskem letu 2008/2009 odločilo nekaj študentov, čeprav je njihovo število manjše od želenega.

Prav tako smo v letu 2008 ustanovili **Štipendijski sklad**, ki temelji na nagrajevanju in spodbujanju najboljših študentov Univerze na Primorskem. Namen Štipendijskega sklada je ponuditi delodajalcem najboljši in najbolj kakovosten kader za prihodnje delovne potrebe, študentom pa zagotoviti spoznavanje delovnega okolja že med študijem in jim odpreti možnost kasnejše zaposlitve v tej organizaciji. Ob skladu smo ustanovili tudi **Karierni center**, preoblikovali inkubator v **Univerzitetni razvojni center** in oblikovali **ekspertne skupine Sveta zaupnikov**. Slednje aktivno sodelujejo pri pripravi novih študijskih programov in analizi potreb zanje.

Za prihodnje si je Univerza na Primorskem zadala naslednje cilje na področju izobraževanja, ki potrjujejo njeno bolonjsko usmeritev:

- povečanje mobilnosti študentov znotraj univerze,
- vzpostavitev novih univerzitetnih kateder (ob že ustanovljenih katedrah za visokošolsko didaktiko in pravo) na področjih, za katere je izkazan interes članic UP,
- ustanavljanje Alumni klubov na članicah, kjer le-ti še ne delujejo,
- razvijanje izobraževanja za gospodarstvo ter projektov lokalnih skupnosti,
- razvoj inter- in transdisciplinarno usmerjenih podiplomskih programov,
- razvoj osrednje univerzitetne knjižnice,
- razvoj novih znanstvenih revij in univerzitetne založbe,
- razvoj študentske in akademske mobilnosti in celovitega sistema e-izobraževanja,
- aktivnejše vključevanje podiplomskih študentov v organe odločanja univerze,
- aktivnejše uvajanje raziskovalnega dela študentov na prvi, predvsem pa na drugi stopnji študija,
- razvoj kontinuiranega pedagoškega usposabljanja za visokošolske učitelje.

S sprejetimi cilji na področju izobraževanja in ukrepi za njihovo uresničevanje menimo, da bomo bolonjsko prenovno uspešno in učinkovito implementirali v korist vseh zainteresiranih udeležencev, predvsem pa študentov, delodajalcev, lokalne skupnosti ter visokošolskih učiteljev in sodelavcev.

*prof. dr. Roberto Biloslavo, prorektor za študijske zadeve Univerze na Primorskem/
Università del Litorale, član Slovenske skupine bolonjskih ekspertov 2009–2011*

Bolonjska prenova študijskih programov Univerze v Novi Gorici

Na Univerzi v Novi Gorici (UNG) smo začeli s projektom prenove vseh dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov skladno z načeli Bolonjske deklaracije v letu 2004. Vzporedno je projekt vključeval tudi pripravo novih bolonjskih študijskih programov. Prenova je bila zastavljena celovito in je zajemala usklajeno pripravo programov na vseh treh bolonjskih stopnjah hkrati. Tako smo pripravili šest programov prve stopnje, od tega dva visokošolska strokovna programa, pet magistrskih programov druge stopnje in šest doktorskih programov tretje stopnje. Prenova vseh študijskih programov je bila zaključena v letu 2007. Prve bolonjske študijske programe pa smo začeli izvajati že v letu 2005/2006.

Študijski programi UNG se danes izvajajo v okviru petih fakultet in dveh šol: Fakulteta za znanosti o okolju, Fakulteta za aplikativno naravoslovje, Fakulteta za humanistiko, Poslovno-tehniška fakulteta, Fakulteta za podiplomski študij, Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo in Visoka šola za umetnost (v ustanavljanju). Posamezne fakultete oz. šole izvajajo študijske programe prve in druge stopnje istega ali sorodnega področja. Posebnost pri organizaciji študijskih programov pa je Fakulteta za podiplomski študij, ki združuje in izvaja vse podiplomske doktorske študijske programe (tretje stopnje) UNG, ne glede na njihovo področje: od naravoslovja, tehnike pa do humanistike in interdisciplinarnih ved.

Pri pripravi vseh bolonjskih programov smo na UNG sledili nekaterim temeljnim smernicam. Upoštevali smo, da morajo pridobljene kompetence po vsaki stopnji omogočati po eni strani čim boljšo zaposljivost diplomantov (v Sloveniji in EU) in po drugi strani zagotavljati prehodnost med posameznimi stopnjami tako za univerzitetne kot za visokošolske strokovne programe. Diplomanti naj bi pridobili tista temeljna znanja, ki jim bodo omogočila čim boljšo

prilagodljivost pri nadgradnji znanj v praksi in v procesu vseživljenjskega učenja. Programe smo oblikovali v skladu s potrebami gospodarstva in novimi izzivi v družbi. Tudi pedagoški pristop je temu prilagojen, saj je ena temeljnih značilnosti programov UNG učenje na praktičnih problemih ter vključevanje študentov v praktično in raziskovalno delo znotraj UNG ali v partnerskih raziskovalnih inštitucijah ter industriji.

Pri pripravi študijskih programov smo želeli študentom zagotoviti čim večjo izbirnost pri oblikovanju študijskega programa in mobilnost. Praktično to omogoča Evropski prenosni kreditni sistem (ECTS), po katerem so ovrednotene vse študijske obveznosti. Ta sistem po eni strani uporabljamo kot osnovo za priznavanje študijskih obveznosti, ki jih študent opravi v okviru izmenjav na drugih študijskih programih v Sloveniji ali v tujini, po drugi strani pa tudi omogoča, da si študenti sami izbirajo del študijskih vsebin znotraj programa. S tem pridobijo večje možnosti pri oblikovanju lastnega poklicnega profila in se lahko hitreje odzivajo na potrebe trga delovne sile. Prepoznavnost specifičnosti posameznega profila pri iskanju zaposlitve pa zagotavljala priloga k diplomu.

Tudi pri pripravi programov tretje stopnje je bil velik poudarek namenjen modularnosti in izmenljivosti med posameznimi doktorskimi programi znotraj UNG ter drugimi programi v Sloveniji in tujini. To omogoča študentom maksimalno izbirnost pri oblikovanju individualnega doktorskega študijskega programa. Vsi doktorski programi UNG so tesno povezani z raziskovalnimi laboratoriji UNG ter z drugimi raziskovalnimi institucijami doma in po svetu. V njih lahko podiplomski študenti opravljajo raziskovalno delo v okviru svojega študija. Za učinkovito organizacijo doktorskega študija je bila ustanovljena povezana in enovita Fakulteta za podiplomski študij.

Evalvacije bolonjskih študijskih programov izvajamo po enotni metodologiji UNG. Poleg standardnih kazalcev kakovosti na bolonjskih programih preverjamo tudi dejanske obremenitve študentov na posameznih študijskih enotah. Posebno pozornost posvečamo tudi učinkoviti organizaciji priprave diplomskih nalog v okviru zadnjega semestra, tako da lahko študenti zaključijo študij v predvidenem roku (v treh letih na prvi in v dveh na drugi bolonjski stopnji). Podobno smo optimizirali organizacijo tretje stopnje, vendar že sedaj ugotavljamo, da bi bilo dobro podaljšati trajanje doktorskega študija s treh na štiri leta, s čimer bi lahko zagotovili bolj poglobljeno in kakovostno raziskovalno delo doktorskih študentov.

Za poglobljene zaključke je še prezgodaj, saj smo večino bolonjskih programov začeli izvajati v letu 2007/2008. Po dosedanjih izkušnjah ocenjujemo, da so programi dobro zastavljeni. Vendar pa bodo rezultati prenove bolj jasni, ko bodo na vseh bolonjskih študijskih programih zaključile študij prve generacije diplomantov.

Projekt prenove študijskih programov UNG je delno financirala Evropska unija.

*prof. dr. Iztok Arčon,
dekan Fakultete za podiplomski študij
Univerze v Novi Gorici, član Slovenske
skupine bolonjskih ekspertov 2009–2011*

Ponesrečeni 'bolognese'

Pred letom 2004 je imela vsaka država članica EU svoj visokošolski sistem. To je onemogočalo primerljivost študija, mobilnost študentov in priznavanje kvalifikacij, pridobljenih izven nacionalnega visokošolskega sistema. Težnja po enotnem evropskem visokošolskem prostoru je bila torej legitimen in celo nujen korak za Evropsko unijo. Glavni cilj pri razmislekih je bil **oblikovanje odprtega skupnega visokošolskega prostora, ki bo evropskim študentom in zaposlenim v visokem šolstvu omogočal prosto gibanje znotraj tega prostora, primerljivost znanj in kompetenc ter zaposljivost**. Znotraj enotno strukturiranega visokošolskega prostora pa naj bi imel vsak nacionalni sistem svoje posebnosti, saj je cilj bolonjskega procesa tudi ohranjanje nacionalnih raznolikosti.

V okviru bolonjske prenove študijskih programov smo imeli študenti velika pričakovanja – predvsem smo si želeli temeljito prenovljenih in posodobljenih programov ter dosledno implementacijo smernic bolonjskega procesa ob stalnem spremljanju kakovosti oz. preverjanju. **Posodobitev in učinkovitost študija, uskladitev evropskih sistemov, mobilnost in medsebojno priznavanje diplom so bili razlogi, da smo študenti pozdravili preoblikovanje visokega šolstva v Sloveniji.**

Največja težava implementacije slovenske bolonjske reforme je, da programi niso bili celovito prenovljeni. Večina fakultet je svoje programe zgolj formalno preoblikovala, pri čemer ni upoštevala niti morebitnega prekrivanja vsebin niti prenatrpanosti programov. Večina študentov opozarja, da se predmetnik kljub zmanjšanju klasičnih predavanj na fakulteti po obsegu in vsebini ni spremenil. Prav tako se večinoma niso spremenile metode dela, ki bi bile za dobro implementacijo ključnega pomena.

Študenti so največ upov polagali v tako imenovane izbirne predmete, ki naj bi študentu omogočali, da se poleg statičnega predmetnika samostojno odloča za vsebine, ki ga bolj zanimajo. Žal na večini fakultet prihaja zgolj do navidezne izbirnosti med predmeti, saj je dejanska izbira zaradi neizvajanja ali zasedenosti predmeta praktično nična.

Študenti opozarjajo na preobremenjenost. Čeprav bolonjski način študija zmanjšuje število klasičnih predavanj, se obveznosti študenta prevljuje na dom. Tam se študent sooča s številnimi obveznostmi (eseji, seminarske naloge ipd.) in hkrati preučuje snov, ki je profesorji niso uspeli predelati na predavanjih. To vodi v manj kakovostno delo študentov, kar posledično pomeni nižji nivo znanja slovenskih študentov. Ključno za razbremenitev študenta bi bilo, da se vsebina, obseg in metode dela prilagodijo bolonjskemu načinu študija. To bi bilo nujno tudi za dosledno implementacijo sistema kreditnih točk ECTS, ki za zdaj še ni dobrega zaživel. Ne le, da te ne merijo realnih obremenitev študentov, nekateri visokošolski zavodi so predmete ovrednotili pavšalno, ne da bi pri tem upoštevali njihovo različno težavnost.

Študentska organizacija Slovenije prav tako opozarja, da je bila velika napaka narejena z enačenjem ravni izobrazbe, ki posledično vodi v težjo zaposljivost diplomantov prve stopnje. Bolonjska reforma je namreč izenačila raven izobrazbe starih univerzitetnih diplom in novih bolonjskih magisterijev, kar je zmedlo delodajalce in bolonjske študente postavilo v deprivilegiran položaj v primerjavi s študenti starega sistema, ki so za isto število preživetih let na fakulteti dobili

eno stopnjo izobrazbe več. Prav tako so naše diplome težje primerljive v evropskem prostoru, kar je bil eden izmed ciljev bolonjske strategije.

Zaradi strukturnih in finančnih ovir je večkrat onemogočena prehodnost študentov med študijskimi programi celo znotraj nacionalnega šolskega prostora. Fakultetam v Sloveniji je bila prepuščena izbira med strukturo diplomskih stopenj študijskih programov po formuli 4 + 1 ali 3 + 2, pri čemer so zlasti problematični tisti visokošolski zavodi, ki so izbrali formulo 4 + 1. Nejasno je namreč, kaj se bo s študenti zgodilo v vmesnem obdobju in ali bodo morali dodatno leto plačevati sami. Še bolj je zaskrbljujoče, da za to leto ne morejo dobiti štipendije, saj ne spada ne pod prvo ne pod drugo bolonjsko stopnjo. Lažje prehajanje in interdisciplinarnost postaneta ob teh dejstvih zgolj prazna črka na papirju.

Omenjene in druge nejasnosti se pojavljajo predvsem zato, ker visokošolska zakonodaja še ne sledi povsod bolonjski prenovi, zato se študenti na fakultetah srečujejo s številnimi nejasnostmi. Nekatere od teh težav, ki se pojavljajo ob uvedbi novih študijskih programov, je mogoče reševati sproti, na nivoju fakultet ali univerz, za druge pa bo treba najti sistemske rešitve, in sicer s popraviljem zakonov in njihovih podzakonskih aktov. V obeh primerih morajo biti rešitve osredotočene na študenta in v njegovem interesu.

*Tanja Poličnik,
Študentska organizacija Slovenije,
predstavnica študentov v Slovenski skupini
bolonjskih ekspertov 2009–2011*

Kaj je prevladalo pri uresničevanju Bolonjske deklaracije: priložnosti, nevarnosti ali odprta vprašanja?

Bolonjsko deklaracijo lahko razumemo kot rezultat javnega priznanja, da je (bilo) evropsko gospodarstvo konzervativnejše od ameriškega, mobilnost ljudi slabša, manj je prenosa znanja v prakso, študij praviloma daljši, kakovost študija pogosto ne dosega ameriške ravni ali enostavno kot ukrep, s katerim želi Evropa povečati svojo mednarodno konkurenčnost, temelječo na znanju in raziskovanju. Slovenija se je skupaj z drugimi evropskimi visokoškolskimi institucijami znašla pred skupnimi cilji, kot so: v kratkem času kakovostno izobraziti zelo veliko ljudi, povečati mobilnost in zaposljivost ... Skupne cilje je bilo mogoče doseči le z ustrezno harmonizacijo na področju visokega šolstva, ki se je formalno začela s podpisom Bolonjske deklaracije, v praksi pa se je začela uresničevati nekaj let zatem.

Ravno prepoznana ideja harmonizacije evropskega visokošolskega sistema je v začetnem obdobju uvajanja načel Bolonjske deklaracije med drugim ovirala njeno uvedbo, saj so številni skeptiki v njej videli nevarnost za zadušitev zgodovinskih, kulturnih, geografskih in socialnih posebnosti nacionalnih visokošolskih sistemov. Tovrstne nevarnosti seveda obstajajo in niso nepomembne, vendar jih je mogoče s posebno in stalno skrbjo obvladati ter ohraniti nacionalno identiteto, ki izhaja iz zgodovinskih, kulturnih, geografskih in socialnih razlik.

Na Univerzi v Mariboru smo bolonjski proces sorazmerno hitro prepoznali kot priložnost za odpravo ugotovljenih slabosti in krepitev prednosti. Zlasti nekateri študijski programi so kar klicali po prenovi ter temeljiti prevetritvi in posodobitvi. Poleg posodobljenih predmetnikov in uvedbe novih metod poučevanja, sprotnega dela in sprotnega preverjanja znanja je v novih študijskih programih mogoče doseči enako (več) v krajšem času. Možnost kreiranja študentu lastnega predmetnika vodi v povečanje zanimanja za študij in usposobljenosti za delo, bolj mednarodno

primerljivi programi, ovrednoteni s točkami ECTS, pa omogočajo boljše pogoje za mobilnost. Novi študijski programi so hkrati zasnovani tako, da je enostavno zagotoviti dostopnost do študija/učenja tudi diplomantom (vseživljenjsko učenje), kandidatom s posebnimi potrebami in kandidatom izven večjih izobraževalnih središč (dislocirane enote, e-izobraževanje).

Bolonjska prenova pa prinaša tudi druge nevarnosti, ki lahko privedejo do tega, da ne bo tako uspešna, kot bi lahko bila. Priznati moramo, da so bili nekateri segmenti prenove žal bolj formalni kot vsebinski. Ob tem po prvih nekaj letih ugotavljamo, da proračunska sredstva ne sledijo drugačni izvedbi bolonjskih študijskih programov, zaradi česar so fakultete prisiljene nove programe racionalizirati, kar se običajno začne s krčenjem izbirnosti, s čimer se izniči ena od dodanih vrednosti bolonjskih programov. Precejšnja nevarnost predstavlja tudi dejstvo, da posamezni profesorji v praksi niso začeli delati drugače kot v starih študijskih programih. V tem primeru uspeha ne zagotavljajo niti najboljše napisani programi. Realna je tudi bojazen, da diplomanti po prvi stopnji študija v nekaterih primerih ne bodo zaposljivi. K temu pa moramo dodati še možnost podaljšanja časa študija kot posledica veljavne zakonodaje, ki ne le da ohranja absolventske leto, temveč daje možnost za koriščenje celo na vseh treh stopnjah študija.

Univerze smo se v času intenzivne prenove soočale tudi s številnimi odprtimi vprašanji, ki so po eni strani po nepotrebnem upočasnjevala prenovu in nas silila v postavljanje okvirjev zgolj na osnovi predvidevanj. Nekatera od teh odprtih vprašanj ostajajo odprta celo po končani prenovi (predvsem financiranje), medtem ko so bili odgovori na nekatera s sprejetjem zakonodaje po našem mnenju slabo rešeni.

Študenti imajo danes enostavno mnogo več možnosti izbire študija, zato se bolj kot kdaj prej odločajo za študij na instituciji, na kateri pričakujejo, da bodo pridobili izobrazbo, ki bo zaželen na trgu dela. Zato se moramo zavedati, da bo današnje in prihodnje študente težko kaj zadržalo, da ne bi drugje izbrali najboljšega študija, ki je na voljo, če jim doma ne bomo ponudili visokošolskega izobraževanja na način in na kakovostnem nivoju, kot ga ponujajo druge.

Prepričani smo, da smo v veliki meri udeležili priložnosti bolonjskega procesa in da je rezultat bolonjske prenove dobra osnova za to, da bomo z morebitnimi manjšimi dopolnitvami bolonjskih študijskih programov in zagotavljanjem ustreznih pogojev za izvedbo lahko našim študentom ponudili izobraževanje, kot ga pričakujejo in si ga zaslužijo. To pa lahko naredimo skupaj z državo, ki bo zagotavljala finančno ustrezne pogoje za izvedbo in bo odzivna ter uspešna pri iskanju odgovorov na odprta vprašanja.

*prof. dr. Mejra Festić,
prorektorica za področje izobraževanja na
Univerzi v Mariboru*

Ekonomska fakulteta v Ljubljani: EQUIS akreditacija za doseganje odličnosti in visokih mednarodnih standardov kakovosti

EQUIS akreditacija potrjuje odličnost šole v vseh svojih aktivnostih

Univerza v Ljubljani

EKONOMSKA
FAKULTETA

Kaj je EQUIS?

EQUIS (The European Quality Improvement System) je v svetu uveljavljen kot eden vodilnih akreditacijskih sistemov poslovnih šol. Certifikat kakovosti, ki ga podeljuje najpomembnejše Evropsko združenje poslovnih šol EFMD (European Foundation for Management Development), Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani uvršča med **najboljše in najkakovostnejše poslovne šole v svetovnem merilu**. Doslej je EQUIS akreditacijo pridobilo **118 poslovnih šol**, od tega le dve na področju srednje in vzhodne Evrope. Ekonomska fakulteta je tako del najuglednejše skupine poslovnih šol iz 34 držav.

V mednarodnem visokošolskem prostoru je poslovno izobraževanje na izjemno visoki ravni kakovosti, zato mora vsaka šola, ki želi temu slediti, skrbeti za stalno povečevanje kakovosti predvsem na naslednjih področjih: vsebini študijskih programov in njihovem izvajanju (poučevanju), skrbi za razvoj študentov, svetovanju, raziskovanju in organizaciji procesov. Ob tem mora šola izkazovati **visoko stopnjo internacionalizacije in povezav s poslovnim svetom**.

Mednarodna primerljivost študijskih vsebin, uvajanje novih, učinkovitih in sodobnih metod dela, sodelovanje z gospodarstvom (gostovanje domačih in tujih strokovnjakov na predavanjih, izdelava raziskav, poslovnih načrtov, projektov, seminarskih nalog, diplom, magistrskih del, strokovne prakse, ekskurzije, zaposlovanje), študij domačih študentov v tujini, enako število tujih študentov na fakulteti, izvajanje celotnih programov in predmetov v tujem jeziku ter vključevanje uglednih mednarodnih profesorjev in doseganje izjemnih mednarodnih raziskovalnih

dosežkov, vse to so le nekateri dejavniki, ki vplivajo na oceno kakovosti visokošolske izobraževalne institucije. Kot primer, Ekonomska fakulteta omogoči prek dvesto domačim študentom študij v tujini, enako število tujih študentov del svojih obveznosti opravlja na fakulteti, osem celotnih programov in prek štirideset predmetov izvaja v angleškem jeziku ter letno gosti prek petdeset uglednih tujih predavateljev.

EQUIS Ekonomski fakulteti že leta 2006

EQUIS akreditacija se podeljuje za obdobje treh oz. petih let, po tem obdobju se doseganje standardov kakovosti ponovno preverja. Ekonomska fakulteta je postala EQUIS akreditirana šola leta 2006, po triletnem obdobju pa je v maju 2009 ponovno gostila akreditacijsko komisijo. Začetna faza akreditacijskega procesa je vedno priprava obsežnega poročila poslovanja. Če poročilo ustreza standardom kakovosti, šolo obišče štiričlanska komisija. Praviloma jo sestavljajo sedanji ali nekdanji dekani že akreditiranih šol in predstavnik gospodarstva. V tridnevnem obisku se člani komisije srečajo in pogovorijo s predstavniki zaposlenih (pedagogov in strokovnih služb), študentov, gospodarstva, diplomantov, univerze in ministrstva. V zadnjem obisku je v razgovorih sodelovalo prek sto šestdeset posameznikov. Končnega poročila komisija ne razkrije, vendar sta bila končna ocena in pogled na šolo izjemno pozitivna, zato fakulteta optimistično pričakuje dokončno odločitev.

Monika Lapanja, Barbara Leskovec in
Urška Vrščaj,
Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta

Mednarodna mobilnost v terciarnem izobraževanju v Sloveniji – primerjava z EU-27

Mednarodna mobilnost v terciarnem izobraževanju je pomemben dejavnik kakovosti na ravni visokošolskega zavoda in visokošolskega sistema kot celote, najpogostejši obliki mobilnosti sta mobilnost študentov² in pedagoškega osebja.

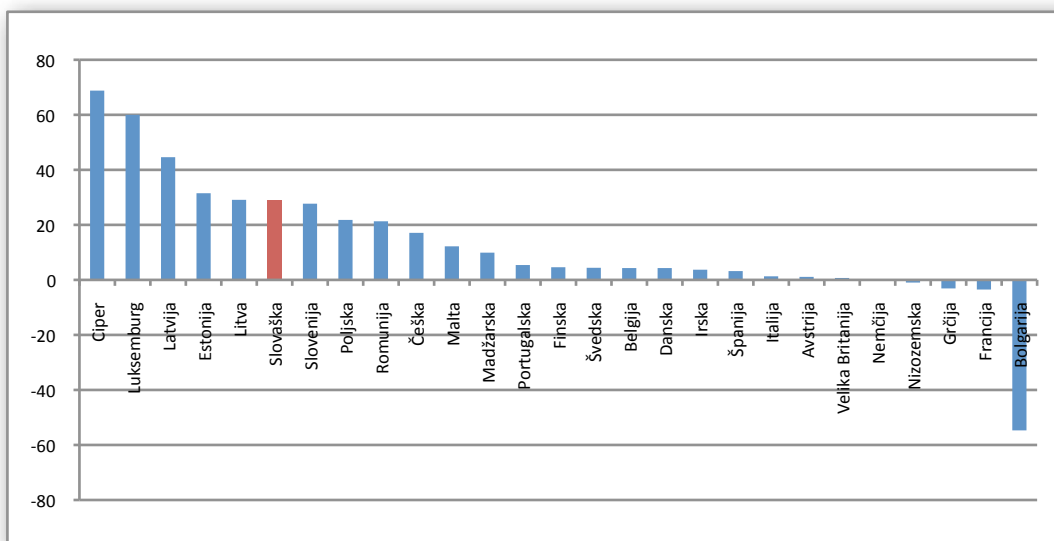
² V okviru mednarodne mobilnosti študentov Evropska komisija razlikuje med dolgoročno in kratkoročno mobilnostjo oziroma mobilnostjo za kreditne točke. Za prvo omenjeno mobilnost je značilno, da študent odide na študij v tujino za daljši čas (praviloma za obdobje celotnega študija) in v tujini pridobi tudi diplomu, za drugo mobilnost pa je značilno, da študent odide na študij za krajši čas (nekaj mesecev, en semester, eno leto), tam opravi predvidene študijske obveznosti, pridobi za to ustrezno število kreditnih točk, ki naj bi se mu upoštevale pri študiju na matični ustanovi, in se nato vrne študirat v matično domovino.

V Sloveniji se je v okviru kratkoročne mobilnosti, ko študent odide na študij v tujino za krajši čas (praviloma od nekaj mesecev do enega leta), potem pa se vrne v matično državo, po programu Erasmus, ki je glavni program mobilnosti EU na področju izobraževanja in usposabljanja, število Erasmus izmenjav po letu 2000/2001 hitro povečevalo. Rast se je nadaljevala tudi v letu 2006/2007, za katerega so na razpolago zadnji mednarodno primerljivi podatki. Tega leta se je število tujih Erasmus študentov v Sloveniji povečalo za dobro četrtino in je znašalo 752 študentov, kar Slovenijo po relativni rasti (v odstotkih) števila tujih Erasmus študentov uvršča v zgornjo tretjino držav EU-27. V zgornjo tretjino držav se je Slovenija uvrstila tudi po rasti števila domačih Erasmus študentov na študiju v tujini, to število se je povečalo za približno desetino in v letu 2006/2007 po podatkih Evropske komisije znašalo 972 študentov. Število študentov v Erasmus izmenjavah se najhitreje povečuje v večini novih članic EU (EU-10). Število slovenskih Erasmus študentov na študiju v tujini je v vseh letih presegalo število tujih Erasmus študentov v Sloveniji, a se razmerje med številom prvih in številom drugih zmanjšuje in je leta 2006/2007 znašalo 1,3. Tega leta se je povečalo tudi število izmenjav študentov v okviru CEEPUS izmenjav in v okviru bilateralnih izmenjav.

Povečuje se tudi število izmenjav učiteljev po programu Erasmus. V nasprotju z mednarodno mobilnostjo študentov v okviru programa Erasmus je pri mednarodni mobilnosti učiteljev število tujcev v Sloveniji večje od števila posameznikov, ki odidejo iz Slovenije v tujino. Število tujih učiteljev v Sloveniji se je v letu 2006/2007 kot tudi v obdobju 2000/2001–2006/2007 v absolutnem in relativnem smislu (v odstotkih) tudi bolj povečalo od števila slovenskih učiteljev v tujini. Število izmenjav učiteljev se povečuje hitreje kakor v večini drugih evropskih držav. V letu 2006/2007 se je število tujih Erasmus učiteljev v Sloveniji povečalo za približno dve petini in v letu 2006/2007 znašalo 264, medtem ko se je število slovenskih učiteljev v tujini povečalo za približno eno petino in znašalo 173 učiteljev. Slovenija se je po relativni rasti (v odstotkih) števila tujih učiteljev v državi in števila domačih učiteljev, ki so odšli v tujino v letu 2006/2007, uvrstila med vodilne evropske države, medtem ko se je v obdobju 2000/2001–2006/2007 uvrstila v zgornjo tretjino evropskih držav.

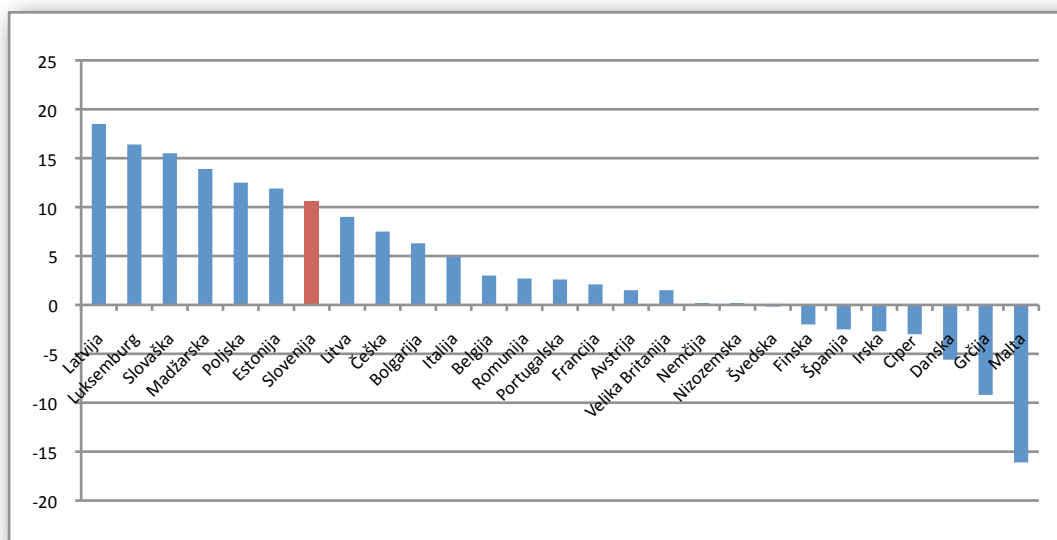

Rast števila tujih Erasmus študentov med letoma 2005/2006 in 2006/2007, v %

Vir: Education and training – Erasmus – statistics, 2009; lastni preračuni.

Rast števila domačih Erasmus študentov, ki so odšli na študij v tujino med letoma 2005/2006 in 2006/2007, v %

Vir: Education and training – Erasmus – statistics, 2009; lastni preračuni.

V okviru dolgoročne mobilnosti se število tujih študentov (s tujim državljanstvom) v Sloveniji povečuje, vendar je delež tujih študentov v skupnem številu vpisanih v terciarno izobraževanje z 1,3 odstotka v letu 2007 med najnižjimi v državah EU-27. Število slovenskih

študentov pa se je po zadnjih podatkih Eurostata v letu 2007 zmanjšalo, medtem ko je delež slovenskih študentov na študiju v tujini z 2,1 odstotka med nižjimi v primerjavi z drugimi državami EU-27.

mag. Tanja Čelebič,
UMAR

Erasmus individualna mobilnost

Mobilnost študentov

Program Erasmus omogoča študentom, da del študijskih obveznosti opravijo v tujini ali pa se na mobilnost odpravijo po praktične izkušnje v mednarodno okolje.

Mobilnost **študentov za študij (SMS)** je tako študentom kot institucijam dodobra znana iz programa SOCRATES. Tovrstna mobilnost študentom omogoča, da na partnerski instituciji, s katero ima matična institucija sklenjen bilateralni dogovor, opravijo del rednih študijskih obveznosti, ki so študentom po vrnitvi priznane na matični instituciji. Študenti na ta način pridobijo novo znanje, spoznavajo različne metode in tehnike poučevanja ter sklepajo prijateljstva za kasnejše sodelovanje pri projektih v okviru trenutnega ali bodočega študija.

Mobilnost **študentov za prakso ali praktično usposabljanje (SMP)** je v zadnjih dveh letih še posebno izpostavljena akcija, ki je bila pred letom 2007 možna v programu Leonardo da Vinci. Eden izmed ciljev in želja izobraževalnih institucij je, da svoje študente usposobijo za lažji in uspešnejši prehod med študijem in trgom dela. Tako je pri tej mobilnosti bistveno sodelovanje med izobraževalnimi institucijami in podjetji, kjer prihaja do neposrednega prenosa pridobljenega znanja v prakso. Pri tem naj bi sodelovali vsi vpleteni – tako izobraževalne institucije kot podjetja ali druge organizacije ter seveda študenti.

Trajanje študentske mobilnosti je od 3 do 12 mesecev za študij in prakso. Izjema so študenti višjih šol, kjer je minimalno trajanje mobilnosti za prakso 2 tedna. Študent, ki je bil na matični instituciji izbran za mobilnost, lahko prejme Erasmus dotacijo. Erasmus dotacija je pomoč pri sofinanciranju stroškov, ki nastanejo z mobilnostjo. Dotacija v večini primerov

mobilnosti ne zadostuje za pokritje vseh stroškov, zato je nujno potrebno, da si študenti zagotovijo dodatna sredstva (prihranki, različna finančna posojila, štipendije).

Več informacij o mobilnosti za študente si lahko preberete na spletni strani: http://www.cmepius.si/vzu/erasmus/mobilnost_studentov.aspx. Kontaktna oseba za Erasmus mobilnost študentov: Aljoša Belcijan, aljosa.belcijan@cmepius.si

Mobilnost zaposlenih

Institucije, ki delujejo na področju terciarnega izobraževanja in sodelujejo v programu Erasmus, lahko na področju poučevanja in usposabljanja omogočijo mobilnost svojim zaposlenim.

Mobilnost **zaposlenih za poučevanje (STA)** je zelo pomembna aktivnost v programu Erasmus. Institucije se na ta način najlažje povezujejo, saj se povezujejo na enakem ali podobnem študijskem področju. V večini primerov je mobilnost zaposlenih za poučevanje v programu Erasmus tudi prva mobilnost med sodelujočimi institucijami po sklenitvi bilateralnih sporazumov.

Mobilnost **zaposlenih za usposabljanje (STT)** je ena izmed 'novejših' možnosti v programu Erasmus. Zaposleni na instituciji imajo možnost, da se udeležijo mobilnosti z namenom usposabljanja in na ta način aktivno sodelujejo na partnerski instituciji z namenom izmenjave znanja, izkušenj in pridobivanja novih idej na področju dela. Tovrstna mobilnost naj bi prispevala k dvigu kakovosti delovnega procesa na sami instituciji in omogočala vpeljavo dobrih praks s področja dela. V prvem letu izvajanja aktivnosti je bila tovrstna mobilnost zanimiva predvsem za zaposlene v mednarodnih službah, vsekakor pa je namenjena

tudi drugim zaposlenim, še posebno tistimi, ki so neposredno v stiku z uporabniki.

Da bi mobilnost zaposlenih dosegla svoj namen, je minimalno trajanje usposabljanja pet dni in pri poučevanju mora zaposleni opraviti minimalno pet ur predavanj. Mobilnost naj ne bi bila zgolj izmenjava znanja in izkušenj, temveč tudi medkulturna izmenjava, kjer bi zaposleni spoznavali razlike v delovnem procesu med posameznimi državami, ki sodelujejo v programu Vseživljenjsko učenje.

Več informacij o mobilnosti za zaposlene si lahko preberete na spletnih straneh: http://www.cmepius.si/vzu/erasmus/mobilnost_profesorjev.aspx in http://www.cmepius.si/vzu/erasmus/usposabljanje_zaposlenih.aspx. Kontaktna oseba za Erasmus mobilnost zaposlenih: Aljoša Belcijan, aljosa.belcijan@cmepius.si

Slovenska podjetja in Erasmus

Študenti lahko v okviru mobilnosti v programu Erasmus opravijo prakso ali pridobijo druge praktične izkušnje s področja študija v državah, ki sodelujejo v programu Vseživljenjsko učenje. Ker je sodelovanje obojestransko, je za ta namen slovenskim podjetjem namenjena akcija **Erasmus in podjetja**.

Tako lahko podjetja, ki v sodelovanju s tujimi študenti in mednarodnim povezovanjem vidijo poslovno priložnost, v svojo organizacijo pridobijo tuje študente na prakso. Študent na mobilnosti pridobi specifične spretnosti in poglobi razumevanje ekonomskih in socialno-kulturnih posebnosti države gostiteljice, podjetje pa nov vidik in znanja, ki so specifična v državi študenta. Sodelovanje je omejeno na države, ki so vključene v program Vseživljenjsko učenje.

Trajanje študentske mobilnosti je od 3 do 12 mesecev za študij in prakso. Izjema so študenti višjih šol, kjer je minimalno trajanje mobilnosti za prakso 2 tedna. Študenti za tovrstno mobilnost prejmejo finančno pomoč, t. i. Erasmus dotacijo, kar pomeni, da imajo nek osnovni vir sofinanciranja mobilnosti, ki pa ne zadostuje za pokritje vseh stroškov. Podjetja zato študentom nudijo pomoč pri iskanju namestitve in zagotavljanju najboljših možnosti za prehrano. Študent in podjetje se dogovorita glede plačila za opravljeno delo, ki je najlažje izvedljivo prek različnih študentskih servisov (študentske napotnice). Delovne naloge študentov in na drugi strani sodelovanje zaposlenih pri spremljanju so zapisane na ustreznem obrazcu (tripartitna pogodba med študentom, podjetjem in izobraževalno institucijo).

Glede na smotrnost in nujnost povezovanja med izobraževalnimi institucijami in trgom dela lahko slovenska podjetja storijo prvi korak in izpolnijo obrazec, ki je objavljen na spletni strani CMEPIUS-a, ter oddajo ponudbo za sodelovanje. Tudi to je eden od načinov, s katerim prispevamo k razvoju družbe z vrhunskim znanjem in trajnostnim gospodarskim razvojem, ki sta izpostavljena kot pomembni vodili programa Vseživljenjsko učenje.

Več informacij o možnostih Erasmus za podjetja si lahko preberete na spletni strani: <http://www.cmepius.si/vzu/erasmus/erasmus-in-podjetja.aspx>.

Kontaktna oseba za Erasmus in podjetja: Aljoša Belcijan, aljosa.belcijan@cmepius.si

Erasmus Intenzivni programi (IP)

Gre za krajše programe mobilnosti (od 10 dni do največ 6 tednov), kjer se v eni državi/kraju skupaj zberejo študenti in predavatelji iz različnih držav. Namen srečanja je preučiti določeno študijsko (strokovno) tematiko na multidisciplinaren način in izmenjati nove pristope in metode poučevanja. Ker IP-ji praviloma potekajo v poletnem času, se zanje uporablja že ustaljeno poimenovanje 'poletne šole'.

Za študente

Na svoji fakulteti oz. univerzi poiščite razpise, namenjene študentom, ki bi se želeli udeležiti IP-ja. Vaša matična institucija lahko v IP-ju sodeluje bodisi kot koordinatorica bodisi kot partnerica. Določitev pogojev in izbor študentov izvede vaša domača institucija.

Ko ste bili izbrani za udeležbo na IP-ju, vedite, da ste šolnine oproščeni in da vam za udeležbo pripada določeno število ECTS.

Za visokošolske zavode

Nosilke EUC lahko na razpisu sodelujete kot prijaviteljske (koordinatorice) ali kot partnerice. Natančnejše pogoje za prijavo in seznam IP-jev, ki jih koordinirajo slovenski visokošolski zavodi, boste našli na spletni strani www.cmepius.si → program VŽU → Erasmus → Intenzivni programi.

Razpis poteka enkrat letno. Akcija je decentralizirana, kar pomeni, da visokošolski zavodi prijavnico pošljete na CMEPIUS. Za institucije bomo v januarju 2010 na CMEPIUS-u organizirali tudi informativni sestanek, kjer vas bomo seznanili s prijavnico in postopkom prijave.

Kontakt: erasmus@cmepius.si

Erasmus intenzivni jezikovni tečaji (EILC)

Za študente

EILC so namenjeni Erasmus študentom kot jezikovna predpriprava na izmenjavo za študij ali prakso. Organizirani so v državi, kjer se nahaja vaša gostiteljska univerza, fakulteta, višja šola oz. podjetje, kamor odhajate na prakso.

EILC potekajo v času pred začetkom mobilnosti: za študijsko leto 2010/2011 bo to v septembru 2010 in januarju 2011.

Študenti, ki v študijskem letu 2010/2011 odhajate na Erasmus izmenjavo v eno od naslednjih držav, ste upravičeni do prijave na EILC: Belgija (nizozemščina), Bolgarija (bolgarščina), Ciper (grščina), Češka (češčina), Danska (danščina), Estonija (estonsčina), Finska (finščina in švedščina), Grčija (grščina), Madžarska (madžarščina), Islandija (islandščina), Italija (italijanščina), Latvija (latvijščina), Litva (litovščina), Malta (malteščina), Nizozemska (nizozemščina), Norveška (norveščina), Poljska (poljščina), Portugalska (portugalščina), Romunija (romunščina), Slovaška (slovaščina), Španija (za baskovski, katalonski, galicijski in valencijski jezik), Švedska (švedščina) in Turčija (turščina).

Kako se prijavite?

1. Seznam nacionalnih agencij držav, kjer so organizirani EILC, boste našli na spletni strani Evropske komisije: http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc902_en.htm → Where are EILC organised? → website of the National Agencies.
2. Izberite državo, kamor odhajate – izberite EILC, ki je za vas najbolj ustrezen (EILC strani vseh držav so v angleščini).

3. Prijava: prijavnico najdete na strani Evropske komisije (glejte povezavo v koraku 1) v podpoglavju How to apply?.
4. Izpolnite prijavnico in jo odnesite v mednarodno službo vaše institucije oz. k vašemu Erasmus koordinatorju (ki mora potrditi, da ste bili na domači instituciji izbrani za Erasmus mobilnost).
5. Ta jo bo v elektronski obliki posredoval na e-naslova nacionalne agencije v državi, v katero odhajate na mobilnost, in instituciji, ki izvaja tečaje EILC v tej državi in ste jo v prijavnici navedli kot izbiro.
6. Počakajte na obvestilo o izboru, ki ga boste prejeli po e-pošti od institucije, ki ste jo izbrali. Vsa navodila in informacije, kam priti, kako bo EILC potekal ... boste prejeli najkasneje teden dni pred začetkom tečaja.

Pomembno je vedeti ...

- Za čas udeležbe na tečaju EILC vam pripada Erasmus dotacija.
- Za udeležbo na tečaju EILC vam izvajalec ne sme zaračunati šolnine, za Erasmus študente je udeležba brezplačna.
- Namestitev v času trajanja tečaja si morate poiskati sami.

Za Comenius asistente

Comenius asistenti so ravno tako upravičeni do udeležbe na EILC tečaju.

1. korak – glejte zgoraj.
2. korak – glejte zgoraj.

3. korak – glejte zgoraj ob upoštevanju, da izpolnite posebno prijavnico za Comenius asistente.
4. korak – izpolnjeno prijavnico pošljite po e-pošti neposredno instituciji (oz. institucijam) izvajalkam EILC in nacionalni agenciji države gostiteljice.
5. korak – glejte zgoraj 6. korak.

Za Grundtvig asistente

Z letom 2010 bodo do udeležbe na EILC upravičeni tudi Grundtvig asistenti.

Za vsa vaša vprašanja smo vam na voljo na e-naslovu: erasmus@cmepius.si.

Več informacij lahko najdete tudi na spletni strani www.cmepius.si → program VŽU → Erasmus → EILC.

Za institucije

Kot izvajalke EILC se v Sloveniji lahko prijavite:

- slovenski visokošolski zavodi – nosilci EUC,
- ostale organizacije, specializirane za poučevanje slovenskega jezika za tujce.

Razpis poteka enkrat letno. Akcija je decentralizirana, kar pomeni, da prijavnico visokošolski zavodi in organizacije pošljete na CMEPIUS. Razpis bo objavljen predvidoma v novembru 2009. Lanskoletne pogoje pa boste našli na www.cmepius.si → razpis programa Vseživljenjsko učenje 2009 → Erasmus 2009. Za institucije bomo v januarju 2010 na CMEPIUS-u organizirali tudi informativni sestanek, kjer vas bomo seznanili s prijavnico in postopkom prijave.

CEEPUS (srednjeevropski program za izmenjavo študentov in profesorjev)

CEEPUS je regionalni program, ki je začel delovati marca leta 1995. Cilj programa je vzpostaviti in spodbujati mobilnosti študentov in profesorjev med sodelujočimi državami ter izkoristiti prijateljske povezave in možnosti za oblikovanje skupnih študijskih programov. V programu CEEPUS sodelujejo visokošolske institucije iz naslednjih držav: Albanija, Avstrija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Češka, Črna gora, Hrvaška, Kosovo, Madžarska, Makedonija, Poljska, Romunija, Slovaška, Slovenija in Srbija.

CEEPUS deluje na osnovi mrež (network). Ustanovijo jih posamezne univerze, fakultete ali njihovi oddelki za določena področja. Tako imenovane mreže morajo sestavljati najmanj tri partnerske univerze/fakultete/oddelki, od katerih sta vsaj dve iz različnih držav. Ena od teh institucij je koordinator mreže. Mreža kot celota kandidira za določeno število mesecev izmenjav, ki jih lahko nameni le za gostovanje tujih študentov

in profesorjev v skladu s potrjenim predlogom programa izmenjave.

Študenti in profesorji lahko kandidirajo za štipendijo znotraj mreže, v katero je njihova institucija vključena, to so tako imenovani 'mobility' študenti. Štipendijo CEEPUS dodeljuje država prejemnica in vključuje štipendijo, namestitev in zdravstveno varstvo ter zagotavlja oprostitev šolnine. Potni stroški niso vključeni! V primeru, da je študent/profesor na instituciji, ki ni vključena v CEEPUS mrežo, se le-ta lahko prijavi kot prosti študent/profesor in je tako imenovani 'freemover'. Freemoverji so popolnoma izenačeni z 'mobility' študenti le, da se lahko prijavijo na izmenjavo le za poletni semester.

To je idealna priložnost za študente, ki si želijo krajših, a večkratnih izmenjav, saj se lahko na izmenjavo prek programa CEEPUS – za razliko od ostalih tovrstnih izmenjav – prijavijo večkrat.

Vse o prijavi in ostale podrobnosti si lahko preberete na naši spletni strani: <http://www.cmepius.si/visoko-solstvo/ceepus.aspx>.

Prijava pa poteka na spletni strani: <http://ceepus.scholarships.at/>.

Kontaktna oseba za CEEPUS izmenjave: Petra Vilfan, scholarships@cmepius.si

Comenius asistenti

Akcija Comenius asistenti je enkratna priložnost za študente in diplomante pedagoških smeri, da si prve izkušnje s poučevanjem in vzgojo pridobijo v tujini.

Akcija je namenjena študentom, bodočim učiteljem katerega koli predmeta, ki so končali vsaj dve leti študija, in bodočim učiteljem, ki so že diplomirali, a še niso bili zaposleni kot učitelji. Razlogov za prijavo na tovrstno mobilnost je mnogo: edinstvena izkušnja s poučevanjem, izboljšanje znanja tujega jezika, spoznavanje tuje države, pisanje diplome, reference za kasnejšo zaposlitev ...

Asistent je prisoten pri vzgojno-izobraževalnem procesu od 12–16 ur na teden, njegove naloge pa so lahko zelo različne: pomoč pri poučevanju v razredu, sodelovanje pri projektih, podpora učencem s posebnimi potrebami, posredovanje informacij o Sloveniji, uvajanje in spodbujanje evropske dimenzije na šoli gostiteljici.

Korak do te prvovrstne izkušnje ni velik. Potrebna je le pravilno izpolnjena in vsebinsko bogata prijavnica, ki jo kandidati najdejo na CMEPIUS-ovih spletnih straneh. Izjema so diplomanti, ki še niso zaposleni: v tem primeru poleg prijavnice pošljejo še potrdilo z Zavoda za zaposlovanje.

Comenius asistent med svojim delom v tujini prejme dotacijo, ki krije stroške bivanja ter potne stroške, sofinanciramo pa mu tudi udeležbo na jezikovnih pripravah.

Več informacij o omenjeni akciji lahko najdete na spletni strani: <http://www.cmepius.si/vzu/comenius/comenius-asistenti.aspx>.

Kot primer dobre prakse objavljamo spletni dnevnik nekdanje Comenius asistentke: <http://tinaatorino.blogspot.com/>.

Koordinatorica akcije Comenius asistenti: Urška Slapšak, urska.slapsak@cmepius.si

Leonardo da Vinci prakse

Sektorski program Leonardo da Vinci pokriva področje poklicnega izobraževanja in usposabljanja in z akcijo Projekti mobilnosti podpira mobilnost posameznikov, ki opravljajo mednarodno praktično usposabljanje na delovnem mestu ali izmenjajo izkušnje in metode prek krajšega obiska v tujini.

Program je namenjen razvoju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, mednarodnemu sodelovanju socialnih partnerjev in drugih organizacij, konkurenčnosti malih in srednjih podjetij ter osebnemu razvoju posameznikov na trgu delovne sile (zaposleni, nezaposleni, mladi diplomanti), dijakov in strokovnjakov na področju izobraževanja in usposabljanja (profesorji, menedžerji, mojstri ...) ter kadrovskih delavcev. Posamezniki lahko odidejo na prakso prek organizacije pošiljateljice, ki prijavi projekt mobilnosti pri nacionalni agenciji z vsaj eno tujo partnersko organizacijo (rok za oddajo je enkrat letno). Organizacija prijaviteljica je lahko podjetje, zavod, društvo, srednja poklicna šola, inštitut ... Posamezniki se lahko za prakso prijavijo pri naslednjih organizacijah pošiljateljicah: mladi diplomanti : [Univerza v Ljubljani – kc@uni-lj.si](mailto:kc@uni-lj.si) , [Univerza v Mariboru – leonardo@uni-mb.si](mailto:leonardo@uni-mb.si); brezposelni posamezniki se lahko prijavijo na Zavodu za novodobno izobraževanje – info@zni.si.

Podjetje, v katerem bi želeli opravljati prakso, poiščejo sami ali pa zaprosijo za pomoč omenjene organizacije, nacionalno agencijo, spletne baze ... Navedene organizacije imajo lastne roke prijave in postopke izbora.

Trajanje mobilnosti je odvisno od ciljne skupine: za dijakke od 2 do 39 tednov, za osebe na trgu dela od 2 do 26 tednov in za strokovnjake poklicnega izobraževanja in usposabljanja od 1 do 6 tednov.

Sredstva, namenjena posamezniku za mobilnost, krijejo bivanje, potne stroške in jezikovno, kulturno pripravo (npr. jezikovni tečaj). Določena so glede na državo, kamor odhajajo. Sredstva za vodenje mobilnosti posameznika pa pripadajo organizaciji prijaviteljici (pošiljateljici).

Po končani mobilnosti je treba izpolniti kratko poročilo, kar omogoča pridobitev Europass certifikata mobilnosti, kamor se zapišejo podatki o opravljeni mednarodni praksi.

Države upravičenosti so članice EU, Norveška, Lihtenštajn, Turčija.

Kontakt: leonardo@cmepius.si

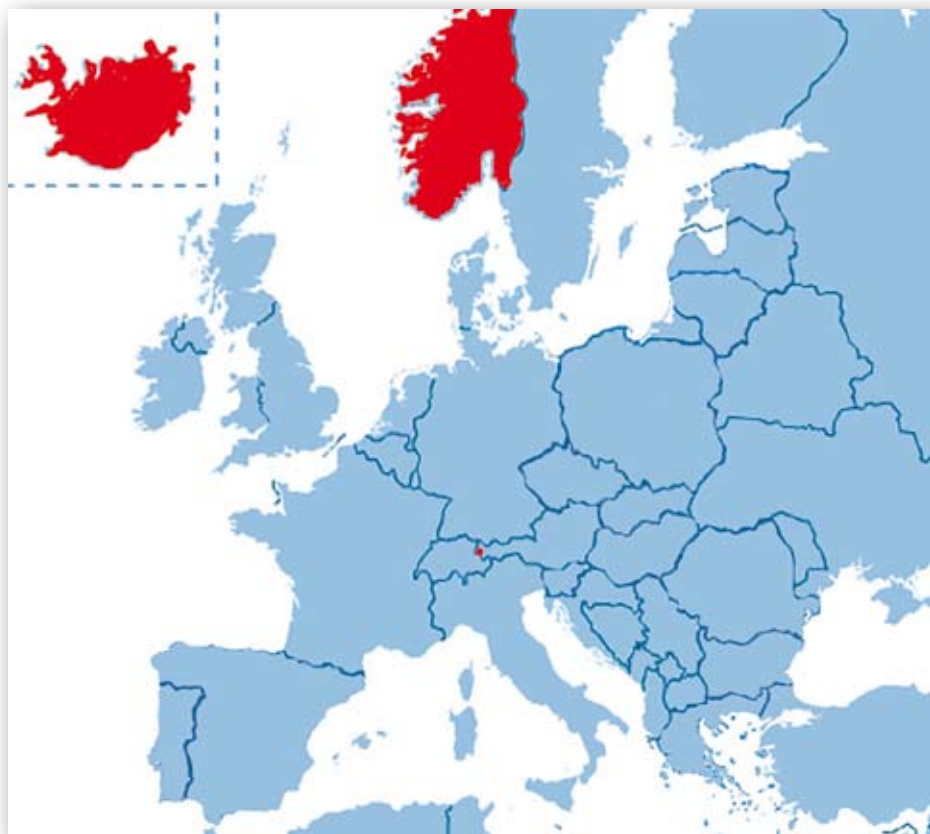
Slovenski štipendijski sklad

Slovenski štipendijski sklad je del širšega programa Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma, ki so ga vzpostavile države Islandija, Lihtenštajn in Norveška leta 2004 za podporo socialne in ekonomske kohezije v razširjenem evropskem gospodarskem prostoru. Kljub dolgemu imenu pa je program pravzaprav zelo pregleden in se deloma tudi pokriva s programom Vseživljenjsko učenje. Ker v program več kot 97 odstotkov sredstev za dotacije prispeva Norveška, sklad v Sloveniji skrajšano imenujemo kar Norveški finančni mehanizem ali NFM, medtem ko se je v Evropi za program uveljavila okrajšava EEA GRANTS.

Kako se je vse skupaj začelo

Začetki programa segajo v leto 2004, ko se je Slovenija pridružila Evropski uniji in s tem Evropskemu gospodarskemu prostoru (EGP). Države EFTA, ki sodelujejo v EGP (Norveška, Islandija in Lihtenštajn), so oblikovale finančni mehanizem, s katerim posredno prispevajo sredstva v EGP, saj sicer ne prispevajo ničesar v proračun EU. V prvem programskem obdobju je Slovenija med 15 državami EU, ki so prejemnice sredstev iz mehanizma.

Splošne informacije

Čeprav imajo vse tri donatorske države skupen Urad za Finančni mehanizem (UFM) v Bruslju, se dogovarjajo o načinu oblikovanja skladov z vsako državo posebej. Tako se delovanje mehanizma povsem razlikuje med državami prejemnicami.

Ukrepi in akcije

Program omogoča sofinanciranje mobilnosti študentov, zaposlenih, raziskovalcev in strokovnjakov ter študijske in pripravljalne obiske na Norveškem, v Islandiji in Lihtenštajnu. Dotacije so namenjene za potne stroške in stroške bivanja posameznikov na mobilnosti, v primeru študijskih obiskov pa so kriti tudi stroški organizacije obiska. Program je namenjen vsem akademskim področjem, vendar le na področju visokega šolstva in raziskovanja.

Program omogoča financiranje naslednjih oblik mobilnosti na področju visokega šolstva in raziskovanja:

Ukrepi	Akcije	Trajanje
Individualna mobilnost	1. mobilnost študentov za študij 2. mobilnost študentov za usposabljanje (praksa) 3. mobilnost osebja za poučevanje 4. mobilnost osebja za usposabljanje 5. mobilnost osebja za raziskovanje 6. pripravljali obiski	1 – 12 mesecev 2 tedna – 5 mesecev 1 – 4 tednov 1 – 4 tednov 1 – 6 mesecev 2 – 5 dni
Študijski obiski	1. gostovanje skupin iz Slovenije v upravičenih tujih državah 2. gostovanje skupin iz upravičenih tujih držav v Sloveniji	3 – 5 dni
Izmenjava strokovnjakov		3 dni – 2 tedna

Kdo se lahko prijavi?

Za sofinanciranje se lahko prijavi:

- visokošolski zavodi, akreditirani v Republiki Sloveniji (vse akcije);
- raziskovalne organizacije, vpisane v evidenco o izvajalcih raziskovalne in razvojne dejavnosti pri Javni agenciji za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije - akcije Individualna mobilnost osebja za raziskovanje in Študijski obiski (iz Slovenije v države EGP EFTA in obratno);
- Svet Republike Slovenije za visoko šolstvo - akcije Študijski obiski in Izmenjava strokovnjakov.

Razpisi

V okviru programa sta predvidena dva razpisa, od katerih se je prvi že zaključil.

19. 6. do 31. 8. 2009: Javni razpis za zbiranje predlogov projektov za dotacije za mobilnost v letih 2009–2010 v okviru Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma.

2. 10. 2009 do 4. 1. 2010: Poziv k oddaji predlogov projektov za mobilnost v okviru Slovenskega štipendijskega sklada –SI0034.

Kako se lahko za mobilnost v okviru Slovenskega štipendijskega sklada – SI0034 prijavi posameznik?

Posamezniki se za možnosti mobilnosti zanimajo na matični instituciji, kjer študirajo ali so zaposleni. Kontaktna oseba so običajno Erasmusovi koordinatorji. Posamezniki se za mobilnost ne morejo prijaviti neposredno prek CMEPIUS-a.

Kakšne pogoje mora izpolnjevati študent?

Študent se lahko prijavi za mobilnost samo na instituciji, kjer študira. Študent mora imeti status študenta na matični instituciji in mora biti vpisan v najmanj 2. letnik študija 1. stopnje. Študent mora biti državljan Slovenije ali imeti v Sloveniji stalno bi lahko prejme le eno dotacijo iz tega razpisa.

Smer mobilnosti	Ukrepi in akcije
1. iz Slovenije v države EGP EFTA	• Individualne mobilnosti - vse akcije • Študijski obiski
2. iz držav EGP EFTA v Slovenijo	• Individualna mobilnost osebja za raziskovanje • Študijski obiski • Izmenjava strokovnjakov

Ali se lahko za mobilnost prijavi študent, ki je v okviru Erasmus že odšel na študij in prakso?

Da.

Koliko dotacij lahko prejme posameznik?

Samo eno dotacijo iz razpisa lahko prejmejo posamezniki na mobilnosti iz naslednjih akcij:

- Individualna mobilnost študentov za študij,
- Individualna mobilnost študentov za usposabljanje (praksa),
- Individualna mobilnost osebja za poučevanje,
- Individualna mobilnost osebja za usposabljanje,
- Individualna mobilnost osebja za raziskovanje.

Na kakšen način mora biti zaposlen posameznik, ki ga matična institucija prijavlja na mobilnost?

Posameznik, ki ga matična institucija prijavlja na Individualno mobilnost osebja, mora biti v delovnem razmerju, kot je to opredeljeno v 4. čl. Zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, št. 42/2002, 46/2007, 103/2007), ali mora biti zaposlen s podjemno pogodbo oz. pogodbo o delu, za katero je pravna podlaga 619. člen Obligacijskega zakonika (Ur. l. RS, št. 83/01). Avtorska pogodba ni zaposlitev v tem smislu.

Ali mora biti oseba, ki jo institucija prijavlja, v času prijave že zaposlena na tej instituciji ali je dovolj, da je zaposlena pred samo izvedbo mobilnosti?

Posameznik, ki ga matična institucija prijavlja na mobilnost, mora biti zaposlen v času mobilnosti.

Prihodnji izzivi

V naslednjem programskem obdobju je napovedanih veliko sprememb. Islandija se bo od donatorskih držav preselila med države, ki prejemajo sredstva. Slovenija naj bi po napovedih še vedno prejemala sredstva, vendar bo oblika štipendijskega sklada drugačna. V prihodnjih mesecih bodo oblikovani Sporazumi o sodelovanju za vse države prejemnice, ki bodo določali, na kakšen način bo potekalo razdeljevanje sredstev in prednostna področja.

Vse informacije o možnostih sofinanciranja mobilnosti iz Norveškega finančnega mehanizma bodo takoj, ko bo znano kaj novega, objavljene na spletni strani CMEPIUS-a, zato vas vabimo, da spremljate naše novice.

Kontaktna oseba: Helena Konda, eeagrants@cmeplus.si

Erasmus Mundus II (2009–2013)

Erasmus Mundus je evropski program sodelovanja in izmenjave študentov in profesorjev na področju visokega šolstva med evropskimi državami na eni strani (članicami EU, Norveško, Islandijo, Lihtenštajnom in Turčijo) in državami ostalega sveta. Program vodi in koordinira izvršna agencija v Bruslju (EACEA). Sestavljen pa je iz spodaj navedenih akcij.

Več si lahko preberete na spletni strani: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/index_en.php.

Akcija 1

Za študente

Akcija 1 je namenjena študentom, ki so že zaključili dodiplomski študij in bi želeli izobraževanje nadaljevati na podiplomski stopnji v enem od skupnih Erasmus Mundus programov, hkrati pa bi med študijem svoje obveznosti želeli opravljati tako na evropskih kot na neevropskih visokošolskih institucijah in pridobiti skupni magisterij oz. skupni doktorat.

Kako najti pravi magistrski ali doktorski program?

Na spletni strani Izvršne agencije http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php → Erasmus Mundus → Selection results boste našli seznam Erasmus Mundus magistrskih programov (Akcija 1a) in Erasmus Mundus doktoratov (Akcija 1b). To so izbrani skupni (joint) programi. Izberete tistega, ki vam ustreza, in s klikom na 'website' poleg izbranega programa boste na strani posameznega Erasmus Mundus programa našli pogoje za vpis in prijavnico. Kot že vpisani študent na Erasmus Mundus podiplomskem programu boste lahko kandidirali za pridobitev dotacije za mobilnost. Pri tem pa velja, da ima vsak Erasmus Mundus program svoje pogoje in roke vpisa in svoje kriterije pri izbiri kandidatov.

Za visokošolske zavode

Visokošolski zavodi iz evropskih držav skupaj z visokošolskimi zavodi neevropskih držav pripravijo skupen (joint) podiplomski program. Na razpisu Erasmus Mundus II nato kandidirajo za pridobitev sredstev za organizacijo mobilnosti in za štipendije izbranim študentom ter zaposlenim za odhod na mobilnost na partnerske institucije.

Za ostale zainteresirane institucije

V partnerstvu Akcije 1 lahko sodelujejo kot 'pridruženi' partnerji. Podrobnosti so na voljo pri posameznem razpisu za Akcijo 1.

Razpis za Akcijo 1 bo predvidoma izšel v začetku leta 2010. Objavljen bo na spletni strani Izvršne agencije http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/index_en.php. Seznam dosedanjih Erasmus Mundus podiplomskih programov, v katerih sodelujejo slovenske univerze, boste našli na spletni strani www.cmepius.si.

Akcija 2 (prej Erasmus Mundus External Cooperation Window – EM ECW)

Za študente in predavatelje

V mednarodni službi svoje matične institucije (kjer ste vpisani oz. zaposleni) se pozanimajte, v katerih partnerstvih EM ECW sodeluje vaša matična institucija. Vsako partnerstvo namreč samo pripravi in objavi razpis in izvede izbor kandidatov za dodelitev štipendij za mobilnost.

Za visokošolske institucije

Ker razpisa za prijavo visokošolskih partnerstev znotraj Akcije 2 novega programskega obdobja Erasmus Mundus II še ni bilo, tudi razpisi za izbor posameznikov za mobilnost v okviru posameznih partnerstev niso mogoči.

Partnerstva, ki so bila izbrana še na razpisih programa EM ECW, bodo delovala v skladu s pogoji, ki veljajo za te razpise.

Razpis za Akcijo 2 bo izšel predvidoma konec leta 2009. Prijava poteka prek Izvršne agencije v Bruslju. Visokošolske institucije iz evropskih in neevropskih držav bodo lahko prijavile partnerstva in kandidirale za pridobitev sredstev za štipendije za mobilnost za svoje študente in predavatelje.

Kontaktna oseba: Sonja Mavsar,
erasmus-mundus@cmepius.si

Euraxess – Raziskovalci v gibanju

Slovenija je vključena v evropsko mrežo portalov za podporo in spodbujanje mobilnosti raziskovalcev z namenom obveščanja in s ciljem na področju znanstvenih raziskav vzpostaviti Evropo kot območje odličnosti. Euraxess portali raziskovalcem nudijo informacije o poklicnih priložnostih, prostih delovnih mestih in možnostih financiranja ter praktične informacije in podporo pri načrtovanju, selitvi in organiziranju bivanja v drugi državi. Gre za reševanje vsakodnevnih vprašanj, kot so nastanitev, vizumi, dovoljenja za bivanje, socialno in zdravstveno zavarovanje, varstvo otrok in učenje jezika. Hkrati se lahko raziskovalci in njihovi delodajalci seznajajo s pravicami in dolžnostmi, ki jih priporočata Evropska listina za raziskovalce in Kodeks ravnanja pri zaposlovanju raziskovalcev.

Spletni naslov slovenskega portala je www.euraxess.si. CMEPIUS v Sloveniji deluje kot kontaktna točka in skrbnik portala Euraxess Slovenija.

Kontaktna oseba:
Sonja Mavsar, euraxess@cmepius.si

e-Twinning konferenca KONFeT in Comenius teden 2009

20. 4. 2009 je v hotelu Mons v Ljubljani potekala že četrta e-Twinning konferenca KONFeT. Vsakoletno **srečanje pedagoških delavcev**, ki sodelujejo v akciji eTwinning in ki jih zanima, kako na čim bolj kakovosten način uporabiti sodobne tehnologije pri pouku, je bilo letos združeno z vsebinami ostalih akcij programa Comenius in aktivnostmi Comenius tedna (ta je potekal med 20. in 24. 4. 2009).

Namen konference je bila predstavitev novosti in dogajanja na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) in s tem spodbuditi učitelje k njihovi uporabi pri svojem vsakodnevnom delu, tako v razredu kot izven njega. Obenem smo želeli ob 10. obletnici sodelovanja v programu Comenius predstaviti dosežke in uspehe šol ter posameznikov, ki se zavedajo pomena razvoja nacionalnega in evropskega izobraževanja. Na dogodku so sodelovali strokovnjaki z Irske, Finske, iz Italije in Slovenije.

Osrednji dogodek Comenius tedna in konference KONFeT, ki se ga je udeležilo kar **130 udeležencev**, je bila podelitev **nagrad zlati kabel** za najboljše slovenske eTwinning projekte, ki so se zaključili v preteklem šolskem letu. Nagrade so bile podeljene v dveh kategorijah: 1) sodelovanje med šolami ter 2) pedagoške inovacije. Vsak projekt je bil ocenjen s strani neodvisnih strokovnjakov po naslednjih merilih: pedagoških učinkih, inovativnosti in sodelovanju med šolami.

Poleg omenjenega priznanja je bila podeljena tudi **posebna nagrada ob evropskem letu ustvarjalnosti in inovativnosti** v eTwinning projektih, ki jo je prejela **OŠ Oskarja Kovačiča Škofije** (naslov projekta: Čisto navadna voda).

Ob praznovanju 10. obletnice sodelovanja v programih Evropske komisije smo v okviru Comenius tedna objavili **'Natečaj za najboljšo čestitko' programu in sodelavcem programa Comenius**. K sodelovanju na nagradnem natečaju smo povabili šole, ki že sodelujejo v programu Comenius ali pa bodo sodelovale v prihodnosti. Odzvalo se je 14 šol s kar 62 predlogi.

Prejemniki priznanja zlati kabel 2008

1. V kategoriji sodelovanje med šolami sta priznanje prejeli:
 - v skupini osnovnih šol: **OŠ Vide Pregarc**, Ljubljana (naslov projekta: Šport = Akcija),
 - v skupini srednjih šol: **Gimnazija Vič**, Ljubljana (naslov projekta: 10 x 10 x 10).
2. V kategoriji pedagoških inovacij v okviru e-Twinning projektov pa je priznanje prejela:
 - v skupini osnovnih šol: **OŠ Marjana Nemca Radeče** (naslov projekta: Izobraževanje za strpnost).

Comenius teden 2009

Nagrajenci natečaja za najboljšo čestitko

1. V kategoriji srednja šola je bila nagrajena čestitka **Ekonomске in trgovske šole Brežice**. Avtorici čestitke sta Neja Požek in Anja Lesjak (4. letnik).

2. V kategoriji osnovna šola – ročno izdelana čestitka je bila nagrajena čestitka **OŠ Ivana Babiča – Jagra**, Marezige. Avtorica čestitke je Christal Kleva (5. razred).

3. V kategoriji osnovna šola – računalniško izdelana čestitka je bila nagrajena čestitka **OŠ Frana Albrehta**, Kamnik. Avtorica čestitke je Zala Ternovec (8. razred).

Konferenca European Language Label v Estoniji

V Estoniji se je od 16. do 18. 4. 2009 odvijala letna konferenca European Language Label. Udeležili so se je vsi koordinatorji nagrajenih jezikovnih projektov, ki so sodelovali v pobudi Evropsko jezikovno priznanje v letu 2008.

Na dogodku so bili predstavljeni primeri dobrih praks s področja poučevanja in učenja jezikov, potekale so različne delavnice ter predstavitve projektov udeležencev konference.

Iz Slovenije sta se konference udeležili Osnovna šola Senovo in Srednja šola za gostinstvo in turizem Celje, ki sta prejeli EJP priznanje za projekta: Druži nas 'najpravlja' našega otroštva ter Eurocatering language training.

Teden vseživljenjskega učenja in 13. andragski kolokvij

Teden vseživljenjskega učenja (TVU) je najvidnejša promocijska kampanja na področju izobraževanja in učenja v Sloveniji. Projekt koordinira Andragski center Slovenije. Organizatorji prireditve TVU 2009 so pozornost namenili trem temam: evropsko leto ustvarjalnosti in kreativnosti, izobraževanje odraslih ter učenje kot zanesljiva pot iz krize.

Projekt že vrsto let informira in osvešča slovensko javnost o pomembnosti učenja v vseh življenjskih obdobjih in za vse vloge, ki jih posameznik v svojem življenju prevzema. Uradni termin TVU 2009 je bil od 11. do 17. 5. 2009, razširjeni pa od 1. 5. do 30. 6. 2009. Več o dogodkih v okviru TVU najdete na spletni strani <http://tvu.acs.si/predstavitev/>.

V okviru TVU 2009 je 20. 5. 2009 v Ljubljani potekal 13. andragski kolokvij, osrednje nacionalno strokovno srečanje, na katerem so strokovnjaki razpravljali o izobraževanju starejših oseb v letu ustvarjalnosti in inovativnosti. Povzetki, predstavitve in prispevki s kolokvija so objavljeni na spletni strani <http://tvu.acs.si/ak/>.

Delegacija poklicnih in strokovnih šol iz regije Auvergne obiskala CMEPIUS

V okviru projekta Progress: Regionalna shema za razvoj evropske mobilnosti smo dne 2. 6. 2009 gostili predstavnike poklicnih in strokovnih šol iz regije Auvergne iz Francije. Predstavniki CMEPIUS-a smo gostom predstavili izvajanje programa Leonardo da Vinci v Sloveniji.

Projekt izvajata Regionalni svet regije Auvergne iz Francije in Regionalna razvojna agencija Mura. Cilj projekta je spodbujanje in razvoj projektov mobilnosti dijakov in profesorjev na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja. V projekt je vključenih šestinštirideset šolskih centrov iz regije Auvergne in podporne institucije, kot so gospodarske in druge zbornice, zaposlitveni centri, sindikati in sektorska združenja.

V regiji Auvergne so za predstavnike vseh vključenih šolskih centrov (t. i. koordinatorje mobilnosti) izvedli osem delavnic s poudarkom na pripravi in vodenju evropskih projektov mobilnosti. Ti koordinatorji mobilnosti pripravljajo projekte za svoje šolske centre in iščejo partnerje za sodelovanje pri teh projektih. Vključeni šolski centri iz najrazličnejših sektorjev so pripravljeni na sodelovanje s slovenskimi poklicnimi in strokovnimi šolami, kar dvanaest predstavnikov teh šol pa je z namenom navezave stikov prvi teden meseca junija obiskalo Slovenijo. V tem času so bili organizirani obiski okrog desetih različnih šolskih centrov in poklicnih šol po vsej Sloveniji, ki so se pozitivno odzvali na predstavljeno pobudo.

Tematski monitoring v mesecu novembru

Letos, predvidoma v novembru, se bomo lotili tematskega nadzora malo drugače. Združili bomo izvajalce projektov iz programa Comenius, Leonardo da Vinci in Grundtvig in pregledali, kako se dejavnost projektov vključuje v redne oziroma načrtovane aktivnosti organizacij, kako projekti prispevajo k odprtosti organizacij v širše okolje in kako prispevajo k mednarodnemu sodelovanju. Srečanje bo vsebovalo vsebinski uvod in diskusijo ter ščepec tehničnih informacij.

Več informacij o dogodku bomo objavili na spletnih straneh CMEPIUS-a (<http://www.cmepius.si>).

Informativni dan EURAXESS Slovenija 2009

24. 11. 2009 bo CMEPIUS kot nacionalni koordinator evropskega programa za raziskovalce EURAXESS (naslednik programa ERA-MORE) v sodelovanju z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (Direktoratom za znanost) pripravil celodnevni informativni dan, na katerem bo prvič pri nas podrobneje predstavljen portal www.EURAXESS.si.

Poleg tega bodo v skladu z vizijo portala EURAXESS udeležencem na enem mestu na voljo tudi vse informacije, ki jih potrebujejo raziskovalci, preden se odločijo za mobilnost. V ta namen smo k sodelovanju povabili inštitucije, ki vam bodo predstavile priložnosti, ki so na voljo raziskovalcem prek različnih programov financiranja in sofinanciranja. Koristne informacije bodo našli tudi tisti, ki želijo tujim raziskovalcem olajšati prihod v Slovenijo.

Valorizacijska konferenca »Ustvarjalnost in inovativnost v Programu Vseživljenjsko učenje«

Ob izteku evropskega leta ustvarjalnosti in inovativnosti CMEPIUS pripravlja valorizacijsko konferenco na temo umeščanja projektnih dosežkov programa Vseživljenjskega učenja v slovenski prostor.

Konferenca bo potekala **8. 12. 2009 v Grand hotelu Union, v Ljubljani**. Sledila bo podelitev nacionalnih nagrad Jabolka kakovosti iz rok ministra RS za šolstvo in šport dr. Igorja Lukšiča.

V plenarnem delu bodo o inovativnosti spregovorili mag. Mirko Zorman, nacionalni koordinator leta ustvarjalnosti in inovativnosti, dr. Janez Mayer, profesor na Univerzi v Mariboru ter ikona slovenskega inovatorstva Peter Florjančič.

Poleg zanimivih predavanj bodo na konferenci predstavljeni tudi primeri inovativnih in dobrih praks v okviru programa Vseživljenjsko učenje, ki bodo obravnavani na treh nivojih: posameznika, projekta in organizacije.

Več informacij o valorizacijski konferenci bo v kratkem na voljo na spletni strani CMEPIUS-a www.cmepius.si.

Informativni dnevi programa Erasmus Mundus II

Na CMEPIUS-u bomo konec meseca novembra 2009 pričeli z uvedbo informativnih dnevoev za program Erasmus Mundus II, na katerih boste lahko izvedeli več o možnostih, ki vam jih ponuja program, o postopku prijave in kje poiskati ustrezne odgovore na vaša vprašanja.

Ker se je v letu 2009 začelo novo programsko obdobje in se pogoji, pravila in roki za prijavo pri posameznih akcijah znotraj programa močno razlikujejo, vam bomo na informativnem dnevu natančneje predstavili tudi posamezne akcije.

Prvemu informativnemu dnevu, ki ga bomo izvedli na sedežu CMEPIUS-a konec oktobra 2009, bodo sledile ponovitve na visokošolskih institucijah po vsej Sloveniji. Datumi in kraji informativnih srečanj bodo objavljeni na CMEPIUS-ovi spletni strani (<http://www.cmepius.si>).

Evropsko jezikovno priznanje

Evropsko jezikovno priznanje 2009

Evropsko jezikovno priznanje (EJP) se podeljuje **najbolj inovativnim projektom na področju poučevanja in učenja jezikov**. Glavni cilj pobude je večja ozaveščenost o jezikovni raznolikosti v Evropi ter spodbujanje novih tehnik in metod pri poučevanju jezikov.

Prijavitelji bodo o izboru obveščeni do konca novembra 2009, zaključna slovesnost s podelitvijo priznanj bo potekala **2. 12. 2009 na Gradu Fužine**.

Več o pobudi EJP si lahko preberete na spletni strani: <http://www.cmepius.si/vzu/vse-o-vzu/evropsko-jez-priznanje.aspx>.

Jabolka kakovosti 2009 najboljšim projektom VŽU

Jabolka kakovosti so nacionalna priznanja, ki se podeljujejo **najboljšim zaključenim projektom v programu Vseživljenjsko učenje (VŽU)**. V letošnjem letu se bodo nagrade podelile vsem zaključenim projektom (odobrenim v razpisnih letih 2006 in 2007) akcij:

- Comenius (dvostranska in večstranska partnerstva),
- Leonardo da Vinci (prenos inovacij in pilotski projekti),
- Grundtvig (Učna partnerstva) in
- Erasmus (Intenzivni programi, odobreni v razpisnih letih 2007 in 2008).

Nominiranci bodo o izboru obveščeni konec meseca novembra. Slovesna **podelitev nagrad bo 8. 12. 2009 v Grand hotelu Union**, po zaključni valorizacijski konferenci.

Več informacij o nacionalnih priznanjih Jabolka kakovosti 2009 je na voljo na spletni strani: <http://www.cmepius.si/vzu/vse-o-vzu/jabolka-kakovosti.aspx>.

Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS) VABI K SODELOVANJU v decentraliziranih aktivnostih programa Vseživljenjsko učenje

Z veseljem vas obveščamo, da je bil 15. oktobra 2009 v Uradnem listu Evropskih skupnosti (OJ C 247/09, 15. 10. 2009, str. 13) objavljen razpis programa Vseživljenjsko učenje 2010.

Program Vseživljenjsko učenje zajema vse vrste in ravni izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Aktivnosti lahko potekajo v državah Evropske unije, na Islandiji, v Lihtenštajnu, na Norveškem in v Turčiji.

Razpis Vseživljenjsko učenje 2010 sestavljajo naslednji dokumenti:

- Javna objava,
- Strateške prednostne naloge,
- Vodnik za prijavitelje (I. Splošna določila, IIa. Sektorski programi in akcije in IIb. Pojasnila po posameznih akcijah),
- Nacionalna pravila za prijavitelje,
- Prijavna dokumentacija.

Razpisna dokumentacija je dosegljiva na spletnih straneh nacionalne agencije CMEPIUS: <http://www.cmeplus.si/razpisi/llp10.aspx>.

Razpisna dokumentacija, prednostne naloge in pravila prijavljanja bodo natančneje pojasnjeni na informativnih dnevih, ki jih bo organizirala nacionalna agencija CMEPIUS. Datumi so objavljeni na spletni strani: <http://www.cmeplus.si/dogodki/info.aspx>.

PODPROGRAM – Akcija	Rok za prijavo: 2010
COMENIUS	
Nadaljnja izobraževanja in usposabljanja (IST)*	15. januar, 30. april in 15. september
Comenius asistenti (posamezniki in šole gostiteljice)	29. januar
Šolska partnerstva	19. februar
Regio partnerstva	19. februar
ERASMUS	
Intenzivni jezikovni tečaji Erasmus (EILC)	5. februar
Intenzivni programi (IP)	12. marec
Mobilnost študentov in osebja	12. marec
LEONARDO DA VINCI	
Mobilnost	5. februar
Partnerstva	19. februar
Prenos inovacij	26. februar
GRUNDTVIG	
Nadaljnja izobraževanja in usposabljanja (IST)*	15. januar, 30. april in 15. september
Obiski in izmenjave za osebe v izobraževanju odraslih*	15. januar, 30. april in 15. september
Delavnice	19. februar
Učna partnerstva	19. februar
Asistenti (posamezniki)	31. marec
Projekti prostovoljnega dela starejših	31. marec
PREČNI PROGRAM	
Študijski obiski*	31. marec, 15. oktober

* Opomba: prijavni rok je vezan na upravičeno obdobje, v katerem se mobilnost izvede.

Pilotsko sodelovanje s partnerji zahodnega Balkana

V letu 2010 lahko pod omejenimi pogoji sodelujejo organizacije s Hrvaške in Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije kot:

- **partnerji** v projektih partnerstev Comenius, Grundtvig in Leonardo da Vinci,
- **izvajalci mobilnosti** (pošiljatelj) v države članice EU v okviru akcij:
 - Comenius in Grundtvig: nadaljnja izobraževanja in usposabljanja (IST),
 - Leonardo da Vinci mobilnost,
 - Grundtvig obiski in izmenjave,
 - Erasmus mobilnost študentov in osebja,
 - pripravljalni obiski v vseh podprogramih in
 - študijski obiski.

Opozorilo: v okviru razpisa VŽU 2010 posameznih **mobilnosti** s strani slovenskih organizacij v Republiki Hrvaško in **Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo ni mogoče financirati iz sredstev programa** (velja za mobilnosti in partnerstva). Slovenske organizacije lahko gostijo udeležence iz omenjenih držav.